

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Over twee twistpunten ter zake van het retentierecht

In verband met het recht van weerhouding kunnen o.m. de volgende problemen gesteld worden :

I. Tot welk deel van de schuldvordering kan zich de waarborg uitstrekken die voor de bezitter volgt uit de weerhouding van de zaak, wanneer de schuldvordering betrekking heeft op maakloon en wanneer een deel van de bewerkte waar reeds aan de cliënt afgeleverd werd ?

II. Hoe kan de weerhouding van de zaak tot de betaling van de schuldvordering leiden, wanneer de schuldenaar zich in staat van faillissement bevindt ?

I. Uitgestrektheid van het retentierecht.

Moet de door het retentierecht verschaft zekerheid beperkt blijven tot het maakloon dat werkelijk in de weerhouden zaak geïncorporeerd werd ?

Het in dit nummer gepubliceerde vonnis der Rechtbank van Koophandel te St Niklaas in datum van 7 September 1954, heeft hierop ontkennend geantwoord. Het beslist dat de zaak door de bewerker mag weerhouden worden ook tot zekerheid van het maakloon van andere reeds aan de cliënt teruggeven goederen, indien die het voorwerp uitmaken van dezelfde overeenkomst als de weerhouden zaak.

De juistheid van die oplossing zou terecht kunnen in twijfel worden getrokken indien men het begrip van het verband (*debitum cum re junctum*) in enge zin zou opvatten.

De auteurs hebben dit begrip niet nauwkeurig verklaard. De Page, bv. vereist een « zeker verband » (un certain rapport) (VI, bl. 773) zeggende dat de schuldvordering niet « vreemd » mag zijn aan de weerhouden zaak (*cod. loco*) en nog dat « La créance doit naître de cette chose, quoique ex dispari causa ». Indien men van die laatste bewoordingen uitgaat is er slechts één stap verder nodig om te besluiten dat de weerhouden zaak in geen geval tot zekerheid kan dienen voor de betaling van het maakloon van andere reeds afgeleverde goederen, vermits dit maakloon niet « spruit » uit de weerhouden zaak zelve.

En nochtans bestaan er goede gronden om aan te nemen dat de schuldvordering niet moet ontstaan uit de weerhouden zaak zelve, doch uit het contract waarvan die zaak hetzij in haar geheel hetzij ten dele, het voorwerp is.

Tot staving van deze zienswijze kan een eerste argu-

ment getrokken worden uit de gebeurlijke ondeelbaarheid van de zaak en van het verband tussen beide. Het kan inderdaad gebeuren dat de te bewerken waar niet in al haar delen in gelijke proportie het maakloon opslorpt. De bewerking kan voor bepaalde delen moeilijker en dus kostelijker geweest zijn dan voor andere. De nijveraars kreeg een hoeveelheid goederen van bv. 100 kg. te bewerken tegen een forfaitaire prijs. Hij ontmoette de grootste technische moeilijkheden bij de bewerking van de eerste 20 kg. waarvan de kostprijs derhalve buitengewoon hoog opliep; het overige ging integendeel vlot en werd bewerkt tegen de meest gunstige kostprijs. In feite werd dus bijna al het « werkelijk » maakloon in de eerste 20 kg. geïncorporeerd. Indien die 20 kg. reeds aan de cliënt werden teruggegeven, zal deze zich dan tegen de weerhouding van de 80 andere kg. mogen verzetten onder voorwendsel dat het maakloon van die 80 kg. onbeduidend is en dat het overgrote deel van het maakloon, te weten datgene van de eerste 20 kg. niet geïncorporeerd werd in de 80 laatste ?

In een dergelijke veronderstelling zijn de volgende oplossingen theoretisch mogelijk : a) ofwel zal men het totaal bedrag van de schuldvordering delen door het gewicht van de gehele partij alsof de bewerking van elke kilo waar dezelfde arbeid had vereist; doch deze « artificiële » toerekening van het maakloon zou juist de verloopchening betekenen van de voorwaarde dat de schuldvordering « werkelijk » uit de teruggehouden zaak moet « geboren » zijn, zoals De Page zegt; b) ofwel zal men het bedrag van de schuldvordering verdelen volgens de werkelijke kostprijs van elk deel van de bewerkte waar, kostprijs die bij veronderstelling voor elk deel veranderlijk is. Maar een dergelijke verdeling ware in de praktijk onmogelijk. Enerzijds zou er inderdaad geen tegensprekelijke vaststelling gedaan zijn van die veranderlijkheid van de kostprijs, zodat de cliënt de juistheid van de beoogde verdeling steeds zou kunnen betwisten. En anderzijds kan worden gezegd dat zelfs de nijveraars er nooit zal aan denken, tijdens de bewerking van de waar, nota te nemen van de schommelingen van kostprijs volgens de delen van de partij die hij te bewerken heeft.

Indien het verband tussen de prijs en de zaak aldus praktisch ondeelbaar voorkomt, moet het retentierecht wel tot de gehele contractuele schuldvordering uit-

gestrekt worden. Alleen het contract vormt een eenheid die van elke andere kan afgescheiden worden; daarom ook moet de weerhouden zaak tot zekerheid dienen voor de naleving van al de verbintenissen van de gehele overeenkomst.

Dit besluit strookt trouwens volkomen met de grondslag van het retentierecht. Dit recht berust inderdaad op de «exceptio non adimpleti contractus» (De Page, VI, blz. 751, n° 783 C). De naam zelf van deze exceptie wijst er op, dat de uitvoering van de gehele overeenkomst door deze exceptie wordt gewaarborgd. Het lijdt geen twijfel dat deze exceptie mag opgeworpen worden in verband met om het even welke van de niet nagekomen verbintenissen van de wederpartij, door de partij die op die tekortkoming wil antwoorden door op haar beurt een weigerende houding aan te nemen. Indien de exceptie aldus in het gemeen recht aan de schuldeiser een waarborg verleent die geldt voor geheel het contract, voor alle verbintenissen spruitende uit dit contract, dan moet diezelfde regel ook gelden voor het retentierecht, dat maar een toepassing is en zelfs een uitbreiding van de besproken exceptie.

Hierbij weze aangemerkt dat volgens een algemeen aanvaard principe, de weerhouding niet mag uitgeoefend worden op een overdreven wijze, b.v. door meer goederen terug te houden dan nodig om de betaling van het verschuldigde te verzekeren (De Page, VI, bl. 769, n° 808-3°). De schuldeiser mag dus en moet zelfs een deel van de bewerkte waar aan de cliënt teruggeven wanneer dit deel de waarde van zijn schuldvordering overschrijdt. Die verplichting zou geen zin hebben indien haar vervulling juist tot gevolg zou hebben; dat de rest van de zaak, d.w.z. het weerhouden deel, niet meer het geheel van de schuldvordering zou waarborgen. Men kan inderdaad niet tegelijkertijd beweren dat het onnodig en zelfs verboden is de gehele zaak te weerhouden (omdat haar waarde de gehele schuldvordering overtreft) en dat die gehele zaak niettemin moet weerhouden worden om de gehele schuldvordering te waarborgen.

Een voorbeeld zal nog duidelijker de ongerijmdheid doen uitschijnen van de toepassing van de hier weerlegde theorie. Veronderstel een schuldvordering van 1.000 fr. en een weerhouden goed dat na bewerking 1.500 fr. waard is. Die weerhouden zaak in haar geheel waarborgt oorspronkelijk de schuldvordering in haar geheel. Veronderstel nu dat de nijveraar een derde van de verdeelbare zaak aan zijn cliënt na bewerking teruggeeft. Die teruggave zou in de bestreden zienswijze tot gevolg hebben dat er slechts nog 2/3 van de schuldvordering door de weerhouden zaak zouden gewaarborgd blijven, wanneer de weerhouden zaak nochtans steeds de gehele schuldvordering in waarde evenaart.

Hieruit blijkt dat de verplichting tot teruggave van al wat de te verzekeren waarde overtreft aan het retentierecht elke doelmatigheid zou ontnemen, tenzij aangenomen wordt dat de weerhouden zaak ook het maakloon waarborgt in verband met de reeds afgeleverde goederen, die luidens dezelfde overeenkomst te bewerken waren.

II. Retentierecht en betaling door de failliete boedel.

Het retentierecht geeft aan de schuldeiser, bezitter van de weerhouden zaak, geen ander recht dan dit om de aflevering te weigeren zolang hij niet wordt betaald. Hij mag de weerhouden zaak zelf niet verkopen, noch eisen dat de failliete boedel, indien zijn schuldenaar failliet werd verklaard, hem bij voorrecht zou betalen.

De bezitter moet de zaak aan de boedel niet afgeven en hij mag ze niet te gelde maken. De curator, zo wordt gezegd, mag zijnerzijds de bezitter niet bij voorrecht betalen.

Kan hieruit afgeleid worden dat het retentierecht de partijen op een dood spoor leidt waar zij hopeloos vastzitten? Geenszins, naar onze mening.

De werking van een recht mag niet afgescheiden worden van het doel waartoe dit recht wordt toegekend. Het retentierecht strekt tot zekerheid, tot waarborg van de betaling. Die betaling moet dus kunnen geschieden. Het retentierecht doet weliswaar geen voorrecht ontstaan, maar het werkt «zoals» een voorrecht (De Page, VI, n° 793) en het zou niet zoals een voorrecht werken indien de bezitter geen betaling kon bekomen.

Zolang de schuldenaar niet in staat van faillissement verkeert kan de schuldeiser tegen hem een uitvoerbare titel vragen aan de Rechtbank om deze titel uit te voeren op de zaak die hij weerhoudt.

Dit kan niet meer gebeuren wanneer het faillissement van de schuldenaar een einde stelt aan de uitvoeringsmaatregelen van de gewone schuldeisers op de bestanddelen van het vermogen van hun debiteur.

De schuldeiser die het retentierecht uitoefent, zal dus tijdens het faillissement tot een louter passieve houding genoopt worden. Maar de curator kan de teruggave van de weerhouden zaak eisen mits betaling van de gewaarborgde schuldvordering. Die betaling zal de curator in de praktijk slechts aanbieden voor zover de waarde van de zaak het bedrag van de schuldvordering overtreft.

Hij zal trouwens een deel van de zaak kunnen terugvorderen tegen betaling van een deel van de schuldvordering, indien de zaak kan verdeeld worden, en indien het overige van de zaak de schuldeiser voldoende dekt voor het overige van de schuldvordering.

Zal men zeggen dat de schuldeiser niet kan verplicht worden de zaak door de curator te laten verkopen, vermits hij het recht heeft gezegde zaak te weerhouden. Een dergelijke bewering druist in tegen het gezond verstand. De schuldeiser mag inderdaad de zaak slechts weerhouden om de betaling te bekomen. Wanneer die betaling hem door de curator zou worden aangeboden door middel van de verkoop van de zaak, mag de schuldeiser de curator niet belletten tot die verwezenlijking van het doel van het retentierecht over te gaan.

De curator zou onbetwistbaar het recht hebben geld te lenen om de schuldeiser te betalen tegen teruggave van de zaak, die hij dan zelf zou kunnen verkopen om de geldlener terug te betalen. Waarom zou de curator dezelfde oplossing niet mogen nastreven, mits een rechtstreeks accoord met de schuldeiser?

Het zou o.i. helemaal verkeerd zijn te denken dat de schuldeiser met de verkoop van de partij door de curator niet zou mogen instemmen zonder zijn retentierecht te verliezen; dit recht, zo zegt men, bestaat slechts zolang de schuldeiser het bezit van de zaak behoudt en nu zou juist de verkoop hem dit bezit doen verliezen.

Het lijkt ons dat de rechten van de schuldeiser bij de veronderstelde verkoop zeer eenvoudig op de verkoopprijs zouden overgaan bij wijze van zakelijke indeplaatsstelling van die prijs in de plaats van de zaak (cfr. De Page, V, bl. 576, n° 615). Zodat de schuldeiser de betaling bekomt juist op hetzelfde ogenblik waarop hij zagezegd het bezit van de zaak zelve zou verliezen.

A. CLOQUET,
Referendaris in de Rechtbank
van Koophandel.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 22 Februari 1954.

Voorzitter: M. Wouters.
Raadsheer-Verslaggever: M. Belpaire.
Advocaat-generaal: Mr Mahaux.

Wegenverkeer. — Bij avond niet verlicht verkeers- teken.

Een bij art. 140, 4° K.B. van 1 Februari 1934 bedoeld verkeersteken is alleen dan voor de weggebruikers bindend, wanneer het in de bebouwde kommen bij het vallen van de avond verlicht is, d.w.z. voldoende zichtbaar. Zo aan dit vereiste niet is voldaan, moet de weg, die van dit teken is voorzien, niet door de weggebruiker beschouwd worden als een secundaire weg. Die weggebruiker kan zich bij voorkomend geval beroepen op de voorrang van rechts, terwijl de gebruiker van de andere weg, die kennis draagt van de aanwezigheid van dergelijk teken, overmacht als rechtvaardigingsgrond zal kunnen aanvoeren.

Van Cleempoel b.p. t/ Van Frachem P.

Gelet op het bestreden vonnis, op 25 September 1953 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Antwerpen, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 51, 4°, 55, 131, 2°, 7°, 140, 4°, Algemeen Verkeersreglement, 1382 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, na te hebben vastgesteld dat de wegen, door eiser enerzijds en verweerder anderzijds gevolgd niet van gelijke rang waren, om reden dat er verkeersborden, zijnde omgedraaide driehoeken, aanwezig waren, doch deze borden op het ogenblik der feiten, 30 November 1952, 18 u. 15, niet verlicht waren, beslist heeft dat desniettegenstaande, verweerder niet de prioriteit van rechts van eiser moest eerbiedigen; om reden dat uit de niet-verlichting van de verkeersborden niet kon afgeleid worden, dat zij niet zichtbaar waren of dat zij als niet bestaande dienden beschouwd te worden, en dat verweerder, die de hoofdweg volgde, gerechtigd was er op te mogen rekenen, dat de voor de verkeersborden verleende voorrang geëerbiedigd zou worden, en dienvolgens verweerder vrijgesproken heeft van de ten laste gelegde overtreding van artikel 55 Algemeen Verkeersreglement en beslist heeft dat de Rechtbank onbevoegd was om kennis te nemen van de eis van eiser als burgerlijke partij,

terwijl de verkeersborden 's avonds moeten verlicht worden, ten allen tijde zichtbaar moeten zijn en er geen rekening mede mag worden gehouden, indien zij 's avonds niet verlicht en zichtbaar zijn, om de schuld of de onschuld van een weggebruiker te bewijzen,

terwijl in alle geval het bestreden vonnis niet duidelijk vastgesteld heeft noch dat de bedoelde verkeersborden, die niet verlicht waren, toch zichtbaar waren, noch dat verweerder wist dat hij op een hoofdweg reed en eiser van een secundaire weg afkwam,

terwijl uit deze onduidelijkheid in de motivering onmogelijk uitgemaakt kan worden of het bestreden vonnis in feite heeft willen beslissen, dat de verkeersborden zichtbaar waren of dat verweerder wist dat de

wegen respectievelijk hoofd- en secundaire weg waren, dan wel of het in rechte heeft willen beslissen dat, zelfs indien de verkeersborden onzichtbaar waren, en ook indien verweerder onwetend was van de respectievelijke aard der beide wegen, hij toch het recht had de morele prioriteit van rechts van eiser niet te eerbiedigen;

terwijl deze onduidelijkheid aan uw Hof niet toelaat zijn contrôlerend recht uit te oefenen op de wettelijkheid van de bestreden beslissing:

Overwegende dat uit de stukken van de procedure blijkt dat aanlegger bij nacht in een bebouwde kom een weg bereed, die bij het naderen van een splitsing, aansluiting of kruising van een omgekeerde driehoek voorzien was, met het gevolg dat hij in principe de doorgang moest vrijlaten voor de voertuigen die, zoals dat van verweerder, de weg bereden, waarop hij ging aankomen;

Overwegende dat, om verweerder van de vervolging wegens overtreding van artikel 53 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934 te ontslaan en dienvolgens om zich onbevoegd te verklaren om kennis te nemen van de vordering, die aanlegger op die overtreding deed steunen, de rechter over de grond beslist « dat de wegen, door ieder der autobestuurders gevolgd, niet van gelijke rang zijn, gelet op de aanwezigheid ter plaatse van verkeersborden (omgekeerde driehoeken); dat de omstandigheid, dat deze borden op het ogenblik der feiten niet verlicht waren, niet volstaat om deze als niet bestaande te beschouwen en dat daaruit evenmin mag afgeleid worden, dat deze borden toen voor de weggebruikers niet zichtbaar waren »;

Overwegende dat, opdat een bij artikel 140, 4°, van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934 voormeld bedoeld verkeersteken, in onderhavig geval datgene onder n° 7 van tabel I, voor de weggebruikers bindend zou wezen, o.m. vereist wordt dat het in de bebouwde kommen bij het vallen van de avond verlicht is, d.w.z. voldoende zichtbaar;

dat, zo aan dit vereiste niet is voldaan, de weg, die van dit teken is voorzien, niet door de gebruiker ervan moet worden beschouwd als een secundaire weg;

dat enerzijds die weggebruiker bij voorkomend geval de voorrang van rechts geniet en anderzijds de gebruiker van de andere weg, die kennis heeft van het bestaan van dergelijk teken, een uit overmacht afgeleide grond van rechtvaardiging zal kunnen aanvoeren;

Overwegende dat het bestreden vonnis in het midden laat of het niet-verlichte verkeersteken, waarvan de door aanlegger gevolgde weg was voorzien, al dan niet voor die weggebruiker zichtbaar was;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis, doch enkel voor zover het over de vordering van aanlegger uitspraak doet;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Turnhout, uitspraak doende in hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 4 Maart 1954.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Anciaux Henry de Faveaux.

Procureur-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Simont en Van Leynseele.

Burgerlijke Rechtsvordering. — Lijdelijkheid van de rechter. — Echtscheiding. — De rechter mag deze niet toestaan op grond van andere feiten dan de door de eiser gestelde.

Volgens art. 236 B.W. moet de eis tot echtscheiding de feiten stellen, die de ontbinding van het huwelijk kunnen rechtvaardigen; de Rechter mag niet een andere oorzaak in de plaats stellen, noch een andere toevoegen.

Wanneer de eiser als grond voor echtscheiding alleen grove beledigingen vanwege zijn echtgenote heeft gesteld, mag de Rechter dus niet de echtscheiding toestaan, niet enkel op grond van grove beledigingen, maar ook bij toepassing van art. 229 B.W. op grond van gebleken overspel.

Charlier t/Peters.

Gelet op het bestreden arrest, dd. 9 Juli 1953 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over het enige middel, schending van de artikelen 229, 231, 1134, 1135, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek, 443, inzonderheid lid 4, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, welk artikel 443 is gewijzigd bij artikel 22 van het Koninklijk Besluit n° 300 van 30 Maart 1936, doordat het bestreden arrest met miskenning van de betekenis, de bewoordingen en de uitwerking van de akte van hoger beroep, van de door de partijen voor de rechter in hoger beroep gewisselde conclusiën en inzonderheid van de conclusiën van verweerder, waarbij deze het Hof van Beroep verzocht «het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen te willen bevestigen», hetwelk voor recht had gezegd, dat er naar luid van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek een rechtsgrond tot echtscheiding aanwezig is, daar verweester (thans aanlegster) zich jegens eiser (verweerder in verbreking) schuldig heeft gemaakt aan beledigingen van erge aard», het beroepen vonnis bevestigt met deze verbetering, dat echtscheiding wordt toegestaan niet enkel wegens beledigingen van erge aard, maar bovendien bij toepassing van artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek wegens overspel, waarbij de medeplichtige was een G. A. genaamd persoon, terwijl verweerder geen tegenberoep ingesteld had, noch de rechter in hoger beroep verzocht had echtscheiding wegens overspel toe te staan, en zulks terwijl derhalve het arrest, zonder het aan de bovenvermelde akten van procedure toekomend geloof te schenden, bovendien geen echtscheiding uit dien hoofde kon toestaan :

Overwegende dat de eis tot echtscheiding wegens een bepaalde oorzaak volgens artikel 236 van het Burgerlijk Wetboek de feiten dient uiteen te zetten, welke de ontbinding van het huwelijk kunnen rechtvaardigen en dienvolgens de wettelijke rechtsgrond van de echtscheiding dient te bepalen; dat de rechter over de grond noch voor de ingeroepen oorzaak een andere vermag in de plaats te stellen, noch aan de ingeroepen oorzaak een andere vermag toe te voegen;

Overwegende dat ten deze verweerder zijn eis tot echtscheiding enkel op beledigingen van erge aard

heeft gegrond, waaronder gewis het wangedrag zijner echtgenote voorkomt, zonder dat echter overspel is aangevoerd;

Overwegende dat op het hoger beroep, door aanlegster ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Luik, waarbij voor recht wordt gezegd dat er krachtens artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek een rechtsgrond tot echtscheiding aanwezig is, naardien de echtgenote zich jegens verweerder schuldig heeft gemaakt aan beledigingen van erge aard, verweerder geconcludeerd heeft tot bevestiging van het vonnis in al zijn beschikkingen;

Overwegende dat het bestreden arrest in zijn redenen heeft overwogen, dat aanlegster jegens verweerder een beslist beledigende houding had gehad en dat de feiten van wangedrag met een G. genaamde persoon bewezen waren en overspelige betrekkingen opleverden; dat het arrest vervolgens het bestreden vonnis bevestigt, doch «met deze verbetering, dat echtscheiding wordt toegestaan niet enkel wegens beledigingen van erge aard, maar bovendien, bij toepassing van artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek wegens overspel, bedreven met een medeplichtige, G. A. genaamd;

Overwegende dat het bestreden arrest door aldus ambtshalve in plaats van de door verweerder gestelde grond tot echtscheiding, nl. de beledigingen van erge aard, een andere grond, nl. door aanlegster gepleegd overspel te stellen, waarvan de aanneming een uitgebreid gevolg heeft, op deze andere grond aan de ingeroepen grond toe te voegen de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, behalve voor zoveel het de door aanlegster ingestelde wederreis afwijst;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel;

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer — 8 Januari 1954.

Voorzitter : M. Delvaux.

Raadsheren : M.M. Halleman en Anne de Molina.

O.M. : M. Van de Vliedt.

Advocaten : Mrs J. de Raedemaeker en Vaes.

Vatbaarheid voor hoger beroep. — In vreemd geld luidende vordering.

Als betaling is gevorderd van een in Nederlandse gulden luidend bedrag «om te zetten in Belgische franken tegen de hoogste koers op de dag der betaling» zonder dat de waarde van het gevorderde bedrag is geschat, kan het gewezen vonnis niettemin vatbaar zijn voor hoger beroep.

Krachtens artikel 29 der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid moeten openbare fondsen en andere genoteerde waarden geschat worden naar de iedere maand op bevel van de Regering bekend te maken prijs-courant.

Artikel 2 van het wetsbesluit n° 6 van 1 Mei 1944 bepaalt dat de koersen, waartegen de Nationale Bank van België goud en buitenlandse munt koopt

en verkoopt de officiële koersen zijn, die worden aangeplakt in de voor het publiek toegankelijke lokalen van de Nationale Bank.

Zodra de Beurzen van het Rijk opnieuw worden geopend, worden die koersen iedere werkdag bekend gemaakt in de officiële notering van deze Beurzen en het is verboden andere wisselkoersen dan de officiële te noteren of aan te plakken.

Sedert de inwerkingtreding van de besluiten van 1 Mei 1944 is de Nederlandse gulden een officieel genoteerde waarde en valt als zodanig onder toepassing van voormeld artikel 29 van de wet op de Bevoegdheid.

De Pauw t/ N.V. Hollandse Kunstzijde Industrie.

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering, door de N.V. Hollandse Kunstzijde Industrie ingesteld, ertoe strekte De Pauw te horen veroordelen tot betaling van 18.100 Nederlandse gulden om te zetten in Belgische franken tegen de hoogste koers op de dag van de betaling;

Dat bij vonnis dd. 14 Maart 1952 de eerste rechter de eis van de N.V. Hollandse Kunstzijde Industrie heeft ingewilligd en de wedereis van De Pauw heeft ontzegd;

Dat in het door De Pauw ingestelde hoger beroep deze laatste niet is verschenen en dat bij verstek-arrest dd. 16 Mei 1953, dat het voorleggen van het vonnis a quo en van de akte van beroep vaststelde, het hoger beroep niet ontvankelijk werd verklaard defecta-summae;

Overwegende dat het tegen voormeld arrest door appellant De Pauw ingestelde verzet regelmatig naar de vorm en tijdig is geschied;

Overwegende dat in overeenstemming met de bij het verstek-arrest gewezen beslissing geïntimeerde aanvoert, dat de eis tot betaling van Nederlandse gulden in Belgische franken om te zetten tegen de hoogste koers ten dage der betaling, bij gebrek aan schatting ingevolge artikel 33 van de wet op de Bevoegdheid niet voor hoger beroep vatbaar is, daar de vreemde munten een koopwaar zijn, waarvan de waarde dient te worden geschat;

Overwegende dat ingevolge artikel 29 der wet van 25 Maart 1876 de openbare fondsen en andere genoteerde waarden (valeurs cotées) zullen geschat worden op grond van de prijs-courant, die elke maand op bevel van de regering zal gepubliceerd worden;

Overwegende dat artikel 2 van het wetsbesluit n° 6 van 1 Mei 1944 bepaalt dat de koersen, waartegen de Nationale Bank van België goud en buitenlandse munt aankoopt en verkoopt de officiële koersen zijn; dat zij worden aangeplakt in de voor het publiek toegankelijke lokalen van de Nationale Bank van België;

Dat, zodra de beurzen van het rijk terug worden geopend, zij iedere werkdag bekend gemaakt worden in de officiële notering van deze beurzen... en dat het verboden is andere wisselkoersen dan de officiële koersen te noteren of aan te plakken;

Overwegende dat sedert het in werking treden van de besluiten van 1 Mei 1944 de Nederlandse gulden een officieel genoteerde waarde is en als dusdanig onder toepassing valt van bewust artikel 29 der wet op de bevoegdheid (Brans, Bd. I, blz. 347; Nota 1: argument a contrario);

Overwegende dat geïntimeerde aanvoert dat de schommelingen der koersen niet toelaten het juist bedrag der Belgische franken, dat nodig zou zijn om een bepaald bedrag in vreemde munt te bekomen, vast te stellen en evenmin het bedrag der Belgische

franken, dat nodig zou zijn op de dag der betaling om de tegenwaarde in gulden te bekomen;

Overwegende dat dezelfde opwerpingen gelden wat de openbare fondsen betreft, wanneer de tegenwaarde ervan gevorderd wordt; dat niettegenstaande deze opwerpingen, die voorzeker aan de wetgever niet ontsnapt zijn, bewust artikel 29 een bijzondere schatting ten dage der dagvaarding heeft aangenomen, die moet geëerbiedigd worden;

Overwegende dat de rechtspraak van het Hof van Verbreking, waarvan geïntimeerde gewag maakt, dagtekt van vóór het in werking treden der wetsbesluiten van 1 Mei 1944 en derhalve op het onderhavige geval niet toepasselijk is;

Overwegende dat aangaande de rechtspraak van het Hof van Beroep en van de Rechtbank van Koophandel te Luik, door geïntimeerde ingeroepen, dient te worden opgemerkt dat de rechtspraak nooit een doorslaand argument tot staving van een bewijsvoering uitmaakt, te meer daar het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Luik dd. 3 December 1945, op het onderhavige geval niet toepasselijk is;

Overwegende dat de waarde van de gulden ten dage van de dagvaarding 13 fr. 15 c. genoteerd was; dat deze waarde, vermenigvuldigd door 18.100 gulden, een bedrag uitmaakt hoger dan 25.000 frank;

dat het hoger beroep derhalve ontvankelijk is, daar het regelmatig naar de vorm en tijdig is ingesteld;

Ten gronde: (zonder belang).

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 24 December 1953.

Eerste Voorzitter: M. Van Winckel.

Raadsheren: M.M. Bossaert en Verougstrate.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Vermeulen.

Advocaten: Mrs d'Asseler en Smetryns.

Echtscheiding. — Rechtskarakter van de krachtens art. 301 B.W. verschuldigde uitkering. — Niet onderhoudsgeld maar schadeloosstelling. — De verplichting tot het voldoen dezer uitkering gaat over op de erfgenamen van de uitkeringsplichtige.

De in artikel 301 B.W. bedoelde uitkering tot onderhoud is in werkelijkheid een schadeloosstelling, die aan de onschuldige echtgenoot toegekend wordt wegens het verlies van het recht op onderhoud krachtens de huwelijksplicht, recht dat door de ontbinding van de huwelijkband is te niet gegaan.

Weliswaar wordt de vergoeding in artikel 301 B.W. « uitkering tot onderhoud » genoemd en is zij betaalbaar in op gezette termijnen terugkerende stortingen, maar daaruit volgt niet dat de gewone regelen, die de onderhoudsverplichting staande het huwelijk beheersen, op bedoeld onderhoudsgeld moeten worden toegepast. De wetgever heeft immers artikel 301 B.W. geplaatst onder hoofdstuk IV, handelende over de gevolgen der echtscheiding en heeft de uitkering tot onderhoud na echtscheiding bijzonder geregeld. Terwijl de verplichting tot levensonderhoud gedurende het huwelijk wederkerig is, wordt de verplichting tot uitkering na echtscheiding eenzijdig en mist dienvolgens het wezenlijk kenmerk van het onderhoudsgeld; terwijl tussen echtgenoten het bedrag van het onderhoudsgeld naar evenredigheid van de behoeften van de schuldeiser en van het vermogen van de schuldenaar toegestaan wordt,

wijkt artikel 301 B.W. van deze regel af, aangezien het onderhoudsgeld hier het derde van de inkomsten van de schuldenaar niet mag te boven gaan; terwijl het onderhoudsgeld uiteraard veranderlijk is, voorziet artikel 301 B.W. slechts een wijziging in één enkele richting. Uit dit alles blijkt, dat de uitkering na echtscheiding een eigen karakter heeft, dat helemaal afwijkt van de in de artikelen 203 tot 212 B.W. bepaalde onderhoudsnormen.

De omstandigheid, dat de vergoeding niet in de vorm van een bedrag ineens, maar in die van op gezette tijden terugkerende uitkeringen toegekend wordt, betekent niets anders dan dat deze vorm van uitbetaling het meest geschikt is om de schade te herstellen, die voortspuit uit het wegvallen van de huwelijksplicht tot hulp en bijstand.

Uitgaande van het begrip «vergoeding» moet men van oordeel zijn, dat krachtens de regelen van het gemeen recht de verplichting ingevolge artikel 301 B.W. overgaat op de erfgenamen (en algemene legatarissen) van de overleden schuldenaar.

Indien het huwelijk niet door echtscheiding ontbonden ware, zou de verplichting tot levensonderhoud weliswaar een einde hebben genomen met het overlijden van een der echtgenoten; nadrukkelijk moet er echter de aandacht worden op gevestigd, dat het verschil voortspuit uit het feit, dat het hier niet gaat om een gedurende het huwelijk verschuldigd onderhoudsgeld, maar om een vergoeding, die eerst na de ontbinding van het huwelijk verschuldigd wordt.

Het bovenstaande geldt ook, zo de gewezen echtgenoten bij overeenkomst het bedrag der uitkering hebben gewijzigd, daar de grondslag blijft de vergoeding krachtens artikel 301 B.W.

Anders het advies van het O.M.: De uitkering na echtscheiding krachtens artikel 301 B.W. is schadevergoeding en onderhoudsgeld. Daaruit moet men afleiden, dat de verplichting tot uitkering niet overgaat op de erfgenamen van de schuldenaar. De verplichting tot onderhoud neemt een einde, wanneer het huwelijk ontbonden wordt door de dood van een der echtgenoten. Daar de in artikel 301 B.W. bedoelde uitkering, na echtscheiding, in de plaats treedt van de in artikel 212 B.W. bepaalde verplichting, moet zij logischerwijze een einde nemen bij de dood van de gewezen echtgenoot-schuldenaar.

S. t/ V.

Advies van het O. M.

Bij dagvaarding dd. 11 Februari 1949 had appellante in haar hoedanigheid van rechthebbende van wijlen August Schepens de veroordeling van geïntimeerde gevorderd tot het betalen van de maandelijkse uitkering tot onderhoud, groot 1.500 frank, aan verzoeker toegekend door het vonnis dd. 9 Mei 1936, dat haar de echtscheiding toestond ten ongelijke van de heer Schepens.

Het vonnis dd. 20 Juni 1951 van de Burgerlijke Rechtbank te Gent stelde eerst vast dat, naar luid van een overeenkomst, welke op 7 Juni 1937 tussen de gewezen echtgenoten gesloten werd, bedongen werd dat de man voortaan een bedrag van 10.000 fr. 's jaars aan zijn gewezen vrouw zou uitkeren en dat deze uitkering later op 500 fr. per maand en nadien nog op 700 fr. bepaald werd. Het vonnis stelde insgelijks vast dat de eiseres bij haar conclusies dd. 28 Januari 1950 haar vordering beperkt tot een jaarlijks onderhoudsgeld van 10.000 fr., zijnde het bedrag,

vastgesteld in de schikkingsovereenkomst van 7 Juni 1937.

De Rechtbank besliste nochtans dat de vordering ongegrond was en diende verworpen te worden en wel op grond van de volgende overwegingen:

«Overwegende dat het onderhoudsgeld, waarvan de eiseres thans betaling vordert, geenszins de uitkering uitmaakt, die door het gerecht krachtens voornoemd artikel (301 B.W.) toegekend wordt, doch uitsluitend steunt op een schikkingsovereenkomst en derhalve het karakter heeft van een uitkering van gemeen recht, welke steeds een einde neemt met het overlijden van hem, die ze verschuldigd is» (De Page, I, n° 561).

Is het hoger beroep ontvankelijk?

Ik meen die vraag bevestigend te mogen beantwoorden. De vordering is vatbaar voor hoger beroep luidens de bepalingen van de artikelen 2bis en 27 van de wet dd. 25 Maart 1876. De eis houdt trouwens verband met een echtscheidingsprocedure.

Overigens, de bepalingen van de wet dd. 10 Februari 1953, welke bedoelde artikelen gewijzigd hebben, zijn krachtens de overgangsbepalingen ten deze niet toepasselijk.

Nopens het rechterlijk contract.

Ik meen dat, alhoewel de appellante in de dagvaarding haar eis op een vonnis deed steunen en in haar conclusies op een overeenkomst, het rechterlijk contract nochtans geëerbiedigd werd, daar in beide gevallen de vordering haar grondslag vindt in artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek.

Overigens, zelfs indien zou dienen te worden beslist dat een nieuwe eis zou zijn ingesteld, zou een exceptie toch niet voor de eerste maal in hoger beroep kunnen opgeworpen worden (hetgeen trouwens niet het geval is) en kan ook niet van ambtswege opgeworpen worden (zie Verbreking, 5 Februari 1931, Pas. 1931, I, 64; Luik, 6 Juli 1920, Pas. 1921, II, 157; Cass. fr., 16 Maart 1925, D.P. 1926, I, 145).

De vraag die ten deze moet worden gesteld is die, of de erfgenamen van de schuldenaar van het onderhoudsgeld tot betaling gehouden zijn.

Het vonnis a quo zegt neen om de redenen, welke ik hierboven reeds aangeduid heb.

De redenering van dat vonnis schijnt mij niet te kunnen gedeeld worden.

Inderaad de wettelijke uitkeringen tot onderhoud, d.w.z. die, welke door de wet opgelegd worden, nemen een einde door de dood van de schuldenaar of zelfs van de schuldeiser. En ten opzichte van die uitkeringen zijn de door de Rechtbank aangehaalde referenties juist.

Maar indien het onderhoudsgeld een loutere contractuele grondslag heeft (en die door de wet niet opgelegd of voorzien wordt) of indien het door de wet voorzien werd en tevens een louter en uitsluitend vergoedend kenmerk mocht hebben, zijn de erfgenamen van de schuldenaar verplicht ze uit te keren: «Comme toute obligation de dommages et intérêts en raison d'un préjudice causé à autrui elle (la pension) continue à être due au conjoint innocent par les héritiers du conjoint coupable». (Dabin, «Le système de la pension alimentaire après divorce»; Revue trimestrielle de droit civil 1939, p. 942.) Dit is trouwens een normale toepassing van artikel 1122 B.W. of van de gezamenlijke artikelen 1134 en 1122 van het zelfde Wetboek.

Ten einde het gestelde vraagstuk te kunnen oplossen dienen wij eerst te onderzoeken welke de aard is van de titel, waarop appellante steunt.

a) Is de ingeroepen schuld ontstaan uit een loutere

overeenkomst, volledig onderworpen aan de autonomie van de wil, en derhalve namelijk aan artikel 1134 van het B. W. ?

In dit geval dient de wil der partijen te worden onderzocht en ook de aard en het voorwerp van de overeenkomst.

Indien het voorwerp zuiver en uitsluitend vergoeden is (zoals in het gemeen recht), zijn de erfgenamen en derhalve is geïntimeerde verplicht de gevorderde maandelijkse uitkering te betalen.

b) Is de ingeroepen schuld ontstaan uit een *wettelijke* verplichting, zelve uit het huwelijk gesproten (artikelen 203 en volgende van het B. W.) ?

Hier mogen wij onmiddellijk ontkennend antwoorden, daar het huwelijk niet meer bestond en de partijen (appellante en echtgenoot van geïntimeerde) geen echtgenoten meer waren.

c) Vindt de ingeroepen inschuld haar oorzaak en haar gevolgen in artikel 301 B. W. ?

Indien die vraag bevestigend dient te worden beantwoord, zullen de aard en de uitwerkselen van een op dat artikel gegronde uitkering tot onderhoud dienen te worden onderzocht.

Ik ben van mening dat het destijds aan appellante toegekende onderhoudsgeld zijn uitsluitende oorzaak vindt in artikel 301 B. W.

Men zou m.i. onmogelijk terecht kunnen volhouden, dat bedoelde verplichting tot onderhoudsuitkering zuiver contractueel en derhalve aan de artikelen 1134 en 1122 van het B. W. onderworpen is.

Het schijnt trouwens duidelijk, dat, indien de gewezen echtgenoot van appellante niet in eerste aanleg tot het betalen van een uitkering tot onderhoud veroordeeld ware op grond van artikel 301 (veroordeling waarvan beroep werd ingesteld) en indien ook die wettelijke bepaling niet zou hebben bestaan en op zijn geval niet ware toepasselijk geweest, hij *nooit* een onderhoudsgeld aan appellante zou toegestaan hebben.

Hij had gewis noch redenen noch het verlangen om ten bate van zijn gewezen echtgenote een vrijgevigheid te doen.

Door de overeenkomst dd. 7 Juni 1937 heeft hij door het toestaan van het onderhoudsgeld geen andere schade willen vergoeden, dan de door artikel 301 bedoelde.

Uit de tekst van bedoelde overeenkomst (welke trouwens een duidelijk onderscheid maakt tussen de vereffening van de gemeenschap en de uitkering tot onderhoud) en uit de omstandigheid dat de uitkering beloofd werd nadat de eerste rechter de echtgenoot reeds veroordeeld had, en eindelijk uit de omstandigheid dat de partijen een einde wensten te maken aan de procedure van de echtscheiding, blijkt m.i. duidelijk dat het onderhoudsgeld, waarvan het bedrag door de overeenkomst vastgesteld werd, de plaats ingenomen heeft van de definitieve veroordeling, welke de rechter had kunnen uitspreken op grond van artikel 301 B. W.

Trouwens zij hier opgemerkt dat de in artikel 301 bedoelde uitkering tot onderhoud kan toegestaan worden ofwel door het vonnis dat de echtscheiding toestond, ofwel door een later vonnis (Dabin, op. cit., p. 917) of nog door een overeenkomst (Renaud, Revue critique de jurisprudence belge, 1953, p. 157).

Indien het bij een overeenkomst bepaald wordt, blijft het — ten minste in de opvatting van auteurs zoals Dabin (op. cit.) en Renaud (op. cit., blz. 157) — door de principes van artikel 301 B. W. beheerst. Renaud schrijft dienaangaande: « Une telle convention est valable dans la mesure où elle ne contient pas une « transaction » enlevant à la femme une partie de

ce que lui accorde l'article 301 », (In de Revue trimestrielle de droit civil van het jaar 1939, blz. 455, leest men nochtans: « En raison de son fondement indemnitaire la pension alimentaire de l'article 301 n'est pas d'ordre public ».)

Wij mogen uit de hierboven uiteengezette beschouwingen afleiden, dat de oorzaak van de overeenkomst dd. 7 Juni 1936 te vinden is in de bepalingen en in de verplichtingen van artikel 301 B. W. en het overeengekomen onderhoudsgeld wel degelijk door die bepalingen beheerst wordt.

Zijn de erfgenamen van de schuldenaar van het door artikel 301 B. W. bedoelde onderhoudsgeld verplicht dit voort te betalen ?

Het kan niet betwist worden dat de rechtspraak en de rechtsleer dienaangaande verdeeld zijn. Meestal nochtans — en hoofdzakelijk in België — wordt beslist dat de schuld ten laste van de erfgenamen en van de rechthebbenden valt. (Zie namelijk Répertoire pratique de droit belge, V° Divorce et séparation, n° 501. De Page, t. I, 1018 en de andere referenties door appellante aangehaald. Zie ook: Kluyskens, « Kracht van het pensioen na echtscheiding », Rechtskundig Tijdschrift 1949, blz. 101. Studie Paul Esmein, Recueil Dalloz, 1953, 16e cahier, p. 68 in fine.)

De rechterlijke beslissingen en de rechtsleer, die in deze laatste zin beslissen, leggen de nadruk op het vergoedende karakter van het door artikel 301 B. W. bedoelde onderhoudsgeld.

Professor Renaud schrijft echter dat men dikwijls ten onrechte dat vergoedend kenmerk inroept (op. cit., blz. 156.)

De aard van bedoeld onderhoudsgeld is meer ingewikkeld. Het Belgische Hof van Verbreking heeft weliswaar herhaaldelijk en naar aanleiding van wel bepaalde betwiste punten de nadruk gelegd op het vergoedend kenmerk van bedoelde uitkering (zie namelijk arrest dd. 4 Mei 1944, Pas. 1944, I, 337).

De Page schrijft ook dat het onderhoudsgeld uitsluitend vergoedend is.

Maar een jongere rechtsleer heeft aangetoond dat de uitkering na echtscheiding *een dubbel kenmerk* heeft: zij is *en* een schadevergoeding *en* een onderhoudsgeld (Paul Esmein, « Le double visage et la singularité de la pension après divorce »; Recueil Dalloz de doctrine, de jurisprudence et de législation, 23 avril 1953. Jossérand, Cours de droit civil, t. I, 1e édit., n° 1173 in fine. Renaud, Revue critique de jurisprudence belge 1950, p. 238).

Dabin (op. cit., blz. 303) schrijft dienaangaande: « Peut-être de demandera-t-on après cette analyse... quelle part d'influence il convient d'attribuer finalement à l'idée indemnitaire. A la vérité cette part est assez mince et l'exposé visait précisément à montrer que son rôle a été beaucoup exagéré. Fondement c.à.d. raison *justificative* de la pension, l'idée indemnitaire a été prise sur le fond de la règle, la réparation révélant simplement la *forme* élémentaire. »

Het Franse Hof van Verbreking verklaarde ook in zijn arrest dd. 28 Februari 1949: « Attendu que cette pension bien qu'ayant son *fondement* dans la réparation du préjudice causé injustement à l'époux divorcé par la perte du droit au secours auquel il pouvait prétendre pendant le mariage, tend au *même but moral et social* que l'obligation alimentaire inscrite dans les articles 212 et 228 du code civil, à savoir d'assurer, grâce aux ressources allouées la subsistance que lui procurait l'état de mariage; qu'elle obéit d'autre part à toutes les règles prescrites en matière d'aliments. En raison de ses modalités et de son but, propre à la créance d'aliments, la pension accordée en vertu de

l'article 301 du code civil ne peut être l'objet d'une transaction ou d'une renonciation» (J. T., 1949, p. 312; Dalloz, 1949, 301 et note Ripert; J. C. P., 1949, II, 5202 et note Esmein).

Ik meen derhalve dat wij met Professor Dabin mogen oordelen, dat de door artikel 301 bedoelde uitkering *vergoedend* is, omdat het 1° de plaats inneemt van de verplichting tot onderhoud, door de echtgenoten verschuldigd, en zelfs die verplichting verlengt onder een andere vorm na de echtscheiding (en dat is de grondslag); 2° niet wederkerig is en dat het voor *het overige* een werkelijk onderhoudsgeld is. «La législateur entend sans doute», schrijft Professor Dabin, «à *tenir indemné* l'époux innocent du *préjudice* qui résultait pour lui de la perte du droit au secours, effet normal du divorce; il réalise sa pensée de *tenir indemne*, non pas en substituant à la pension un droit à indemnité... mais en apportant une exception à la logique de la théorie du divorce en laissant subsister, malgré le divorce, son droit à la pension» (op. cit., p. 897).

En verder schrijft hij nog: «Le «fondement» c.à.d. le motif, la raison d'être de la pension, est désormais indemnitaire; au sens très large de réparation, d'un préjudice qui se serait produit, si, précisément, la loi n'était intervenue pour y parer. Mais bien que le titre ait subi transformation, la pension elle-même n'est pas transformée en indemnité: elle reste ce qu'elle était, c.à.d. une application, à un titre nouveau, du devoir alimentaire. C'est à secourir un besoin, non à réparer, moins encore à punir, que s'emploie l'article 301; ce qui prime c'est toujours l'idée alimentaire. En un mot, la pension n'est indemnitaire que par son fondement, non au fond» (p. 900). (Bastin spreekt van een «transformation de l'obligation de secours de l'article 212 en la pension alimentaire de l'article 301», hetgeen veronderstelt dat de verbintenis dezelfde blijft.)

Wanneer men dus de grondslag van de uitkering na echtscheiding kent, moet men daaruit afleiden dat de erfgenamen van de schuldenaar niet kunnen verplicht zijn te betalen.

De verplichting tot onderhoud neemt immers een einde door de dood van de echtgenoot; wanneer het huwelijk niet eerst ontbonden is.

Welnu, de door artikel 301 bedoelde uitkering, die de door artikel 212 opgelegde verplichting vervangt, die in haar plaats gekomen is, en dat bepaald voordeel «vergoedt», dient logischerwijze op hetzelfde ogenblik een einde te nemen, ander zou namelijk de «vergoeding» groter of ruimer zijn dan de schade, welke diende hersteld te worden.

Prof. Dabin (loc. cit., blz. 944) en Prof. Renard (R. C. J. B. 1953, blz. 158) delen een gelijkaardige zienswijze.

Prof. Dabin legt overigens de nadruk op de volgende sociologische overwegingen, welke m.i. onze bijzondere aandacht waardig zijn. «Il ne paraît pas de bonne politique d'étendre outre mesure, sous prétexte de réparation le rayonnement de la pension alimentaire après divorce. Il suffit que le secours incombe à l'époux coupable, sans qu'il doive nécessairement perdurer à charge de ses successeurs. Le divorce est un grand mal et c'est pourquoi il importe qu'il ne puisse être impunément provoqué par une conduite coupable, mais il ne faut pas davantage chercher à stériliser le divorce dans ses effets désagréables pour l'un et pour l'autre époux, car, sinon, tous les époux qui ont des griefs n'hésiteraient plus à le réclamer. Il est juste et opportun que les conséquences du divorce soient de nature à faire réfléchir à la fois l'époux qui

le provoque et l'époux qui le demande» (op. cit., blz. 944).

Men beweert somtijds dat de *erfenis* ten minste (niet de erfgenamen) het onderhoudsgeld zou dienen voort te betalen, daar artikel 301 bepaalt: «... kan hem (de echtgenoot) de Rechtbank uit de goederen van de andere echtgenoot een uitkering tot onderhoud toekennen (zie namelijk de aangehaalde studie van Prof. Kluydens, blz. 104).

Maar die woorden («uit de goederen») betekenen geenszins, dat het vermogen van de schuldige echtgenoot de schuldenaar van de andere gewezen echtgenoot geworden is, zelfs na de dood.

Prof. Dabin heeft het duidelijk aangetoond: «La formule n'a pas cette portée, elle marque seulement que l'obligation à la pension n'existe que si l'époux coupable a des biens» (op. cit., blz. 943).

Een laatste argument bewijst misschien nog dat de verplichting niet ten laste van de erfgenamen valt.

Artikel 205, § 2, van het B. W. bepaalt: «Wanneer een echtgenoot, *al is hij gescheiden van tafel en bed*, vooroverleden is, ... is zijn nalatenschap aan de overlevende onderhoud verschuldigd...»

Door de nadruk te leggen op de omstandigheid «al is hij gescheiden van tafel en bed» komt m.i. de wil van de wetgever duidelijk tot uiting; de van *echt gescheiden* echtgenoot van die voordelen te beroven en geen last op de erfenis te leggen ten voordele van die van *echt gescheiden* echtgenoot.

Prof. Dabin schijnt hetzelfde argument in te roepen (op. cit., blz. 943).

Besluit:

Het beroep is ontvankelijk, doch ongegrond. De vordering dient dus te worden verworpen, maar om andere redenen dan die van de eerste rechter.

Gent, 15 October 1953.

(w.g.) F. Dumon.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. het vonnis, tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, eerste burgerlijke Kamer, op 20 Juni 1951;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat appellante oorspronkelijk de betaling eiste vanaf Juli 1948 van de maandelijks uitkering tot onderhoud, groot 1.500 fr., haar toegekend op grond van artikel 301 B. W. door het vonnis dd. 9 Mei 1936, dat de echtscheiding toestond tegen wijlen A. S., rechtsvoorganger van geïntimeerde;

dat appellante bij besluitschrift dd. 28 Januari 1950 haar vordering verminderd heeft tot het bedrag van 10.000 fr. onderhoudsgeld per jaar aan de hand van de overeenkomst, die tussen de gescheiden echtgenoten gesloten werd op 7 Mei 1937 in de volgende bewoordingen: «Monsieur S. payera en outre une pension après divorce de dix mille francs l'an à partir du 1 juin 1937»;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de partijen S. en S. het wel eens waren om het vonnis dd. 9 Mei 1936, gewezen op grond van artikel 301 B. W. in principe te handhaven; dat de bewuste overeenkomst enkel tot voorwerp had het door de Rechtbank vastgestelde bedrag van de onderhoudsrente te verminderen;

dat aldus de rechtsgrond van de vordering ongewijzigd is gebleven; dat dienvolgens te onderzoeken valt, of de last van het onderhoudsgeld, hetwelk op grond van artikel 301 B. W. aan appellante in rechte werd toegekend, al dan niet is overgegaan op geïntimeerde als algemene legatarisse van August S.;

Overwegende dat het grootste gedeelte der rechtsleer en de Belgische rechtspraak de stelling aannemen, dat het in artikel 301 B. W. bedoelde onderhoudsgeld in werkelijkheid een schadeloosstelling is, die aan de onschuldige echtgenoot toegekend wordt wegens het verlies van het recht op onderhoud krachtens de huwelijksplicht, recht dat door het te niet gaan van de huwelijksband niet meer bestaat (De Page, III, 1e druk, n° 977 en volgende; Pasquier : Divorce, n° 1417; P. Servais, B.J. 1912, kol. 98; Cass. 27 October 1927, Pas. 1927, I, 316; ib., 1 December 1932, Pas. 1933, I, 37; ib., 18 October 1934, Pas. 1935, I, 20);

Overwegende dat men vergeefs opwerpt dat, aangezien de vergoeding genoemd wordt « uitkering tot onderhoud » en betaalbaar is onder de vorm van periodieke stortingen, de gewone regelen, die de onderhoudsschuld staande het huwelijk beheersen, op bedoeld onderhoudsgeld dienen te worden toegepast, zodat de uitkering ervan eindigt met het overlijden van de schuldenaar;

Overwegende immers dat de wetgever artikel 301 geplaatst heeft onder hoofdstuk IV, handelende over de gevolgen van de echtscheiding; dat hij de uitkering tot onderhoud na echtscheiding speciaal heeft geregeld; dat namelijk, terwijl de verplichting tot levensonderhoud gedurende het huwelijk wederkerig is, het steungeld na echtscheiding eenzijdig wordt en dienvolgens het essentieel kenmerk van het onderhoudsgeld mist; dat, terwijl tussen echtgenoten het bedrag van het onderhoudsgeld toegestaan wordt naar evenredigheid van de behoeften van de schuldeiser en van het vermogen van de schuldenaar, artikel 301 met deze regel breekt, aangezien het onderhoudsgeld hier het derde van de inkomsten van de schuldenaar niet mag te boven gaan; dat terwijl het onderhoudsgeld uiteraard veranderlijk is, artikel 301 slechts een wijziging in één enkele richting voorziet;

Overwegende dat uit wat voorafgaat blijkt dat de uitkering na echtscheiding een eigen karakter heeft, hetwelk helemaal afwijkt van de in de artikelen 203 tot 212 B. W. bepaalde onderhoudsnormen (Verbr., 27 October 1927, Pas. 1917, I, 316);

Overwegende verder dat de omstandigheid, dat de vergoeding niet in de vorm van kapitaal, maar in die van op gezette tijden terugkerende uitkeringen toegekend wordt, niets anders betekent dan dat deze vorm het best geschikt is om een schade te herstellen, die bijzonder voortspruit uit het verdwijnen van de huwelijksplicht van hulp en bijstand;

Overwegende dat, uitgaande van het begrip « vergoeding », men krachtens de regelen van het gemeen recht van oordeel moet zijn, dat de last van bedoelde uitkering op geïntimeerde als algemene legatarisse van wijlen A. S. overgaat (Schicks & Van Isterbeek, B. II, blz. 182; De Page, 2e uitg., B. I, n° 980);

Overwegende weliswaar dat, indien het huwelijk niet door echtscheiding ontbonden ware, de verplichting tot levensonderhoud een einde zou hebben genomen met het overlijden van de echtgenoot; dat er echter eens te meer nadrukkelijk dient te worden op gewezen dat het verschil der toestanden voortspruit uit het feit, dat het gaat enerzijds om een onderhoudsgeld, dat gedurende het huwelijk verschuldigd is, terwijl men anderzijds met een vergoeding te doen heeft, die eerst na de ontbinding van het huwelijk verschuldigd is (Laurent, suppl. I, blz. 555);

Overwegende dat geïntimeerde ten slotte uit het feit, dat de wettelijke verplichting tot onderhoud alleszins met de ontbinding van het huwelijk door het overlijden van een der echtgenoten een eind zou genomen hebben, ten onrechte afleidt dat, na het afsterven van

appellante's gewezen echtgenoot, er geen oorzaak tot vergoeding der schade meer bestaat;

Overwegende dat de echtscheiding voor appellante niet enkel het verlies meebracht van het recht op levensonderhoud staande het huwelijk, maar haar tevens berooft van de rechten, door de wet aan de langstlevende echtgenoot toegekend;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935; Gehoord de heer Dumon, advocaat-generaal, in zijn strijdig advies,

Alle andere en tegenstrijdige besluiten als ongegrond afwijzend;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond; doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet; verbeterend, verwijst geïntimeerde in haar hoedanigheid van legatarisse van wijlen A. S., in de betaling aan appellante van 10.000 fr. onderhoudsgeld per jaar vanaf Juli 1948, dit met de gerechtelijke interesten sedert 16 September 1952;

Verwijst geïntimeerde bovendien in de kosten van beide aanleggen.

NOOT : Artikel 282 Nederlands B. W. bepaalt uitdrukkelijk : « De verplichting tot het verschaffen van levensonderhoud (bedoeld is de krachtens artikel 280 aan de echtgenoot, op wiens verzoek de echtscheiding is uitgesproken, toegekende uitkering tot onderhoud. — Red.) houdt op door de dood van een der echtgenoten ».

De uitkering krachtens artikel 280 Nederlands B. W. is niet de voortzetting der tijdens het huwelijk bestaande verplichting. Zij draagt een zelfstandig karakter, al vindt de regeling dier uitkering haar oorsprong in het huwelijk van partijen. (Hoge Raad, 27 Maart 1930, N. J. 1930, n° 1250.)

De onderhoudsverplichting heeft de strekking te voorkomen, dat het de echtgenoot op wiens verzoek de scheiding is uitgesproken, aan het nodige levensonderhoud zal ontbreken. De wet laat aan de rechter grote vrijheid, zowel bij de beslissing omtrent het toekennen, als bij die omtrent het wijzigen of intrekken van een uitkering tot onderhoud. Daarom vervalt de aanspraak der vrouw op onderhoud na echtscheiding niet door het aangaan van een nieuw huwelijk. Artikel 282 Nederlands B. W. bepaalt dit wel voor het geval van overlijden van een der echtgenoten. De onderhoudsplicht van de eerste echtgenoot kan derhalve voortbestaan naast die van de tweede. (Hoge Raad, 22 Juli 1942, N. J. 1952, n° 645).

Vergelijk nader hieromtrent Asser-Scholten, Personenrecht, 8e druk, blz. 290-293, die anders dan de Hoge Raad van oordeel is, dat de vrouw, die hertrouwt, geen uitkering van haar eerste man kan vorderen. In de vorige drukken had Scholten een tegenovergestelde mening verdedigd.

Naar § 1582, lid 1, van het Duitse B. G. B. vervalt de onderhoudsplicht niet met de dood van de onderhoudsplichtige. Het tweede lid van deze paragraaf kent echter ten behoeve van diens erfgenamen een zekere vermindering van het recht van de onderhoudsgerechtigde.

Volgens § 1581, lid 1, houdt de verplichting tot uitkering van onderhoud na echtscheiding op door het hertrouwen van de onderhoudsgerechtigde.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

30 Januari 1953.

Voorzitter : M. Catfolis.

Rechters : MM. Meulemans en Boeyé.

Advocaten : Mrs Bosmans L. en Vanderveeren C.

Pacht. — Overlijden van pachter. — Voortzetting door diens erfgenaam. — Geen eerste ingebruikneming.

Hij, die een stuk land in pacht heeft als erfgenaam van de overleden pachter, is niet eerste ingebruiknemer in de zin van art. 1774 B.W. en kan zich dus niet beroepen op een pachtduur van negen jaren.

In het onderhavige geval is niet bewezen dat de betrokkene persoonlijk een nieuwe pachtovereenkomst met de eigenaar zou hebben aangegaan.

Van der Elst t/ Goossens.

Overwegende dat het uit de omstandigheden der zaak blijkt dat beroepene, eigenaar van een perceel land, groot 1 ha. 82 aren, gelegen « Slagberg » te Leefdaal, de huur van dat perceel opgezegd heeft aan beroeper bij aangetekende brief de dato 8 November 1951, onder mededeling van zijn bedoeling het door zijn eigen zoon Louis te laten bebouwen;

Overwegende dat beroeper een enkel bezwaar tegen deze opzegging aanvoert, nl. dat deze eerst eventueel tegen 30 November 1958 geldig is, daar hij, slechts huurder sedert 1949, als eerste ingebruiknemer het bedoelde perceel land tijdens negen achtereenvolgende jaren vermag te gebruiken;

Overwegende echter dat, zoals de eerste rechter terecht heeft overwogen, beroeper slechts de opvolger is van zijn vader Goossens Thérance, dewelke het land sinds ettelijke jaren huurde en die in September 1944 is overleden (art. 1742 van het Burg. Wb.);

Dat beroeper thans voor de Rechtbank als in eerste aanleg in gebreke blijft het bewijs te leveren, dat hij met de eigenaar een nieuw huurcontract zou gesloten hebben; dat te dien aanzien noch de vermelding van zijn naam op de kwijtingen sinds 1949, noch de verdeling van de nalatenschap van zijn vader, noch de aangifte van het land op zijn eigen naam, dienend zijn, daar deze elementen een normaal gevolg zijn van zijn hoedanigheid van pachter, die uit de wet zelf als opvolger van zijn vader, en niet uit een nieuwe pachtovereenkomst, waarvan het bestaan niet is bewezen, voortvloeit;

Om deze redenen,

en die van de eerste Rechter,
De Rechtbank,

Ontvangt het hoger beroep, doch verklaart het ongegrond en wijst het af; bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen en verwijst beroeper in de kosten van het hoger beroep.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

2e Kamer. — 10 Juli 1953.

Alleenrechtsprekend Rechter : M. Kranzen.

O. M. : M. Carlier.

Advocaten : Mrs Van Berckel (Luik), De Vocht, Knaepen, Van Dessel en Gruyters.

Verkeersongeval. — Onrechtmatige daad. — Aan de verantwoordelijkheid krachtens de artt. 1382 e.v. B.W. ligt schuld ten grondslag. — Begrip « schuld ». — Verplichtingen van de eigenaar van het hoger gelegen erf. — Geen aansprakelijkheid voor door natuurkrachten veroorzaakte schade. — Verplichtingen van de Staat t.a.v. rijkswegen.

Aan de verantwoordelijkheid krachtens de artikelen 1382 e.v. B.W. ligt « schuld » ten grondslag; in deze artikelen is niet het zgn. « gevaarzettingsbeginsel » neergelegd.

De aansprakelijkheid wordt aangenomen op grond van persoonlijke schuld bestaande in het houden van een gebrekkige zaak; het is niet een verantwoordelijkheid « ob rem ». Het is echter voldoende, dat het gebrek der zaak bewezen zij, alsmede het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de schade.

Door « schuld » moet worden verstaan een daad, welke niet zou verricht zijn door een voorzichtige en bezonnen persoon, die rekening houdt met de ongelukkige gevolgen, welke uit die daad voor een ander kunnen voortspruiten.

De eigenaar van een hoger gelegen erf is niet gehouden een steunmuur of ander kunstwerk te bouwen om de lager gelegen eigendommen te beschermen. Hij is ook niet verplicht de schade te herstellen, die door grondverschuivingen is veroorzaakt.

Niemand kan worden verantwoordelijk gesteld voor de door de natuur veroorzaakte ongevallen.

De Staat is gerechtigd zijn wegen op een door hem te bepalen wijze aan te leggen; de rechter mag de doelmatigheid daarvan niet beoordelen.

De Staat is niet verplicht zijn wegen onmiddellijk te doen zuiveren van slijk; zulks zou immers de voortdurende aanwezigheid van een uitgebreid personeel op het gehele wegennet vereisen en uitgaven vorderen, die niet in evenredigheid zouden zijn met het geringe gevaar, dat voorzichtige en bezonnen automobilisten lopen door het aanwezig zijn van door de natuurkrachten op de weg aangevoerd slijk.

Frère t/ Plevuets en Belgische Staat (Ministerie van openbare werken).

Overwegende dat verweerders regelmatig pleitbezorger hebben gesteld en de ontvankelijkheid van de eis niet betwisten;

Overwegende dat deze als oorsprong heeft volgend feit :

Op 13 Maart 1951 rond 19.15 uur volgde wijlen notaris Damiaens, echtgenoot van eiseres, met zijn auto de betonnen Rijksweg Brussel-Zeperen op het grondgebied van de gemeente Ordingen; het had die dag overvloedig geregend; plotseling verliet de auto de rechterkant van de weg en liep te pletter tegen een boom gelegen aan de overzijde; de bestuurder werd gedood; uit het ingestelde onderzoek dat op enige afstand voor het punt, waar de auto de rechterkant der baan verliet, deze laatste bedekt was met een laag slijk, welke begon aan de oprit naar het 70 cm. hoger gelegen land van verweerder Plevuets;

de door de Onderzoeksrechter benoemde deskundige

schreef het ongeval toe aan de aanwezigheid van dit slijk op de weg;

het tegen onbekenden ingestelde onderzoek werd gesloten zonder gevolg;

dienvolgens heeft eiseres in eigen naam en namens haar minderjarig kind de eigenaar van het land, waarvan het slijk zou voortkomen en de Belgische Staat als eigenaar van de weg voor de burgerlijke Rechtbank aangesproken ten einde schadevergoeding te bekomen;

Overwegende dat uit de elementen van de strafbundel, waarnaar alle partijen verwijzen, moet worden besloten dat de aanwezigheid van slijk op de weg, aanleiding is geweest tot het ongeval;

dat de vraag moet worden gesteld of een voorzichtige en normaal reagerende automobilist het ongeval nog geheel of gedeeltelijk had kunnen vermijden;

dat de oplossing van deze vraag echter slechts van belang is, indien beide verweerders of een hunner verantwoordelijk kan worden gesteld voor de aanwezigheid van slijk op de weg;

Overwegende dat eiseres aan verweerder Plevoets volgende schuld ten laste legt :

1° Hij heeft nagelaten de nodige voorzorgsmaatregelen te treffen om het afvloeien van slijk van zijn land op de weg te verhinderen; (art. 1383 B.W.);

2° Het afvloeien van slijk is een gebrek van het land en van de oprit; bijgevolg is hij ook als bewaker van deze goederen verantwoordelijk voor de schade, ontstaan door hun gebrek; (art. 1384 B.W.);

Overwegende dat gedurende de debatten terloops de mogelijkheid werd geopperd, dat het slijk op de weg kon gebracht zijn door de tractor van verweerder Plevoets, toen deze het land verliet;

Overwegende dat hiervan geen bewijs werd geleverd

dat integendeel gebleken is, dat deze tractor reed in de richting, tegenovergesteld aan die, waarop het slijk verspreid lag; dat de rijkswacht, die het eerst ter plaatse kwam, oordeelkundig besluit dat het slijk door de overvloedige regen van het hoger gelegen land over de oprit op de weg is gevloeid en bezonken is aan de voet van deze oprit om daarna door de voorbijrijdende voertuigen over een zekere afstand op de weg verspreid te worden;

dat trouwens eiseres volgens de bewoordingen van de dagvaarding en van de besluiten de aanwezigheid van slijk op de weg toeschrijft aan een afvloeiing, eerder dan aan de werking van een landbouwmachine;

Overwegende dat derhalve de vergelijking niet opgaat tussen het onderhavige geval en gevallen, dat slijk op een ander hinderlijk of gevaarlijk voorwerp op de weg geworpen is door de mens zelf of door een mens bestuurd voertuig;

dat aan Plevoets alleen kan verweten worden een gebrek aan voorzorg om te beletten, dat het slijk van zijn land op de weg vloeiende of een gebrek van de door hem bewerkte grond;

Overwegende dat in onze rechtsleer en rechtspraak nog steeds wordt aangenomen, dat het begrip «schuld» ten grondslag ligt aan de verantwoordelijkheid, voorzien bij de artikelen 1382 en volgende van het B.W.; dat zolang deze wetteksten in hun huidige vorm blijven bestaan, dit ook de enig aanvaardbare theorie is, wil men geen gevaar lopen de duidelijke wil van de wetgever te miskennen;

dat weliswaar de verantwoordelijkheid, voortspruitend uit het gebrek der zaak, het begrip «risico» zeer benadert; — «frôle le risque», zegt De Page, Compl. vol. 2, blz. 289, nota — maar toch de persoonlijke schuld ten grondslag ligt aan de verantwoordelijkheid, namelijk een gebrekkige zaak te hebben ge-

houden, en niet een verantwoordelijkheid «ob rem»; dat echter volstaat dat het gebrek der zaak bezwezen zij alsmede het oorzakelijk verband tussen dit gebrek en de schade;

Overwegende dat het aldus van belang is het begrip «schuld» juist te omschrijven;

dat volgens De Page, t. II, n° 939 door schuld moet worden verstaan : «een vergissing in de gedragslijn; een daad die niet zou verricht zijn door een voorzichtig en bezonnen persoon, die rekening houdt met de ongelukkige gevolgen, welke er voor een ander uit kunnen voortspruiten»;

Overwegende dat thans moet worden nagegaan of Plevoets in deze betekenis schuld heeft aan het ongeval; dat niet volstaat voor te houden, dat er slijk op de weg lag en dat dit slijk voortkwam van het land van Plevoets, om uit deze blote vaststelling zonder meer te besluiten, dat deze zou gehandeld hebben als een onvoorzichtig en onbezonnen persoon;

Overwegende dat, afgezien van de betwiste vraag of het publiek domein onderworpen is aan de in art. 640 B.W. bepaalde erfdiensbaarheid, er hier geen sprake kan zijn van natuurlijke afloop van het water, vermits dit langs een kunstmatig aangelegde oprit op de weg is gevloeid;

Overwegende nochtans dat dezelfde fysische wetten, welke aan de oorsprong liggen van het ontstaan van hoger vermelde wettekst, hier oorzaak zijn geweest van het terechtkomen van slijk op de weg;

Overwegende dat, handelend over art. 640, Demolombe t. VI, n° 56 zegt : dat de eigenaar van het hoger gelegen erf niet gehouden is een steunmuur of ander kunstwerk te bouwen om de lager gelegen eigenaars te beschermen;

dat hij niet gehouden is de schade te herstellen, die door grondverschuivingen is veroorzaakt;

dat dit door de natuur verwekte ongevallen zijn, waarvoor niemand kan worden verantwoordelijk gesteld;

dat deze schrijver verder onder n° 58 opmerkt, dat alleen het misbruik een verantwoordelijkheid zou kunnen ten gevolge hebben, indien de eigenaar van het hoger gelegen erf, dit als een goed huisvader bewerkt;

dat deze niet zou kunnen veroordeeld worden de aarde te weerhouden, die bij de bearbeiding van het land mocht losraken; (Zie ook Hof Luik, 66e Kamer, 4 April 1952, Journal des Trib., 14 Juni 1953, blz. 377 met nota);

Overwegende dat uit hetgeen voorafgaat moet worden afgeleid, dat het afvloeien van water met slijk in de gegeven omstandigheden als een gevolg der natuurwetten moet worden beschouwd en niet als een gebrek der zaak, zelfs wanneer men aanneemt dat men zich niet bevindt voor een geval als bedoeld in art. 640 B.W.;

Overwegende dat dan nog de vraag kan worden gesteld of Plevoets als voorzichtig en bezonnen mens de schadelijke werking der natuurwetten had kunnen verhinderen en of hij niet op onvoorzichtige wijze een verbinding heeft tot stand gebracht tussen het hoger gelegen land en de weg;

dat hij in zijn besluiten niet betwist op zijn minst het onderhoud van de oprit te moeten verzekeren;

Overwegende dat eiseres, die de bewijslast heeft van de schuld van verweerders, geen enkel bepaald feit aanhaalt of vraagt te bewijzen, waaruit deze schuld zou voortspruiten;

dat de Rechtbank zich afvraagt wat er had moeten gedaan worden om het afvloeien van water en slijk bij hevige regen te verhinderen;

dat men aan verweerder Plevoets niet ten laste kan leggen, dat hij zich door een oprit de toegang tot zijn land heeft verzekerd;

dat geen bepaald gebrek in aanleg of onderhoud van deze oprit wordt aangehaald;

dat volgens de voorgebrachte elementen deze oprit zich niet onderscheidt van de menigvuldige soortgelijke toegangen tot de velden;

dat het eenvoudige feit, dat de oprit water en slijk van hoger gelegen land heeft doorgelaten, op zich zelf geen gebrek uitmaakt, zoals blijkt uit hetgeen hierboven is aangehaald;

dat eindelijk moet worden gezegd dat de hoeveelheid slijk in verhouding tot de hevigheid van de regenbuien, waarover iedereen het eens is, niet bijzonder groot is (de deskundige schat het op ongeveer 50 kg.);

dat indien dergelijke feiten eerder zeldzaam zijn in het arrondissement Hasselt zij nochtans niet buitengewoon zijn in meer bergachtige streken van het land, waar dan grotere massa's aarde of stenen wegvloeien;

dat het slijk bezonken was aan de voet van de oprit en door de voertuigen verder over de weg verspreid werd, zodat een foto, genomen de volgende dag, nog slechts zeer weinig slijk op de weg aantoonde;

dat hier wel terloops kan worden aangestipt, dat de menigvuldige voertuigen, die het slijk verspreiden, niet de minste hinder ondervonden en alléén het voertuig, bestuurd door Damiaens, de weg niet kon houden;

Overwegende dat in die omstandigheden eiseres geen afdoende bewijs heeft geleverd, dat verweerder Plevoets nalatig is geweest in het treffen van voorzorgsmaatregelen, noch dat hij een gebrekkige zaak zou hebben bewaard;

dat hij niet kan beschouwd worden als hebbende in deze aangelegenheid gehandeld als een onvoorzichtig en onbezonnen mens, wiens handelingen als schuld opleverende zouden moeten worden aangezien;

Overwegende dat, wat de Belgische Staat betreft, eiseres toegeeft dat deze het recht heeft zijn wegen op een door hem te bepalen wijze aan te leggen en de Rechtbank niet het recht heeft zich daarmee te bemoeien;

dat zij echter aanvoert, dat wanneer eenmaal de weg aangelegd is als goede betonbaan, toegankelijk voor een snel verkeer, de Staat de nodige maatregelen moet treffen om de veiligheid van de gebruikers van de weg te verzekeren, overeenkomstig zijn aard en bestemming en hij zulks hier zou hebben nagelaten;

Overwegende dat uit hetgeen voorafgaat betreffende de verantwoordelijkheid van Plevoets moet worden afgeleid, dat de Staat evenmin kon verantwoordelijk worden gesteld voor het afvloeien van slijk van hoger gelegen landen op de weg;

dat ook hier eiseres in gebreke blijft bepaalde feiten aan te halen en te bewijzen en namelijk aan te duiden welke voorzorgsmaatregelen de Staat had kunnen treffen om te beletten dat bij overvloedige regen slijk over de onontbeerlijke opritten afvloeit en zulks nagelaten heeft;

Overwegende dat evenmin aan de Staat kan worden verweten dat niet onmiddellijk de weg gezuiverd werd van het slijk;

dat dit de voortdurende aanwezigheid van een talrijk personeel op het ganse wegennet zou vereisen en uitgaven vergen, die niet in evenredigheid zouden zijn met het geringe risico, dat voorzichtige en bezonnen automobilisten lopen, door de aanwezigheid van door de natuurelementen op de weg aangevoerd slijk;

dat bijgevolg tegen de Staat ook geen nalatigheid is bewezen noch het gebrek der zaak, waarover hij de bewaking had;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2, 30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935, welke zijn nageleefd;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, uitspraak doende op tegenspraak, gehoord de Heer Carlier, Substituut-Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, betreffende de verantwoordelijkheid van de Staat, en in zijn tegenstrijdig advies, betreffende de verantwoordelijkheid van Plevoets, uitgebracht in de Nederlandse taal ter openbare terechtzitting van 19 Juni 1953, alle andere en tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpend,

Verklaart de eis ontvankelijk, doch ongegrond.

Dienvolgens wijst hem af.

Legt de kosten ten laste van eiseres.

NOOT : Dit vonnis werd bekrachtigd bij arrest van het Hof van Beroep te Luik, 5e Kamer, van 12 December 1953. Dit arrest steunt in feite alleen op het gebrek aan bewijs.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer — 7 September 1954.

Voorzitter : M. Blauwaert.

Rechters : M.M. Daes en Neirinckx.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Thuysbaert en De Schrijver.

1. **Overeenkomst. — Voortdurende handelsbetrekkingen tussen klant en leverancier bewijzen niet een éénheid van overeenkomst. — Exceptio non adimpleti contractus. — Recht van weerhouding : tot welke vorderingen strekt het zich uit ?**

2. **Inpandgeving. — Aard van deze overeenkomst. — Inpandgeving door gefailleerde gedurende het « verdachte » tijdperk.**

1. *Het voortdurend karakter van de handelsbetrekkingen tussen klant en leverancier bewezen nog niet een éénheid van overeenkomst.*

De voortdurendheid van betrekkingen tussen zakenlieden is een feit, dat slechts « post factum » kan worden vastgesteld. Een enige en ondeelbare overeenkomst veronderstelt daarentegen het bestaan van meet af aan van de wil van partijen om een zodanige overeenkomst tot stand te brengen.

Bij het opnemen van handelsbetrekkingen, die eerst later zullen blijken van lange duur te zijn geweest, heeft de klant dikwijls de vaste bedoeling veel zaken met een bepaalde leverancier te drijven en wil alleen de hoedanigheid van de prestaties van de leverancier beproeven. De wederzijdse betrekkingen, verre van een enkele overeenkomst te vormen, zijn aldus gedurende een aanzienlijke tijd zoveel afzonderlijke proeven, na elke waarvan de klant door de leverancier niet kan gedwongen worden klant te blijven.

Opdat alle verrichte prestaties zouden kunnen aangemerkt worden als uitvoeringshandelingen van een enkele overeenkomst, ware vereist dat die overeenkomst van de aanvang beide partijen verplicht tot bepaalde of ten minste bepaalbare prestaties.

De « exceptio non adimpleti contractus », waarvan

het recht van weerhouding bij wederkerige overeenkomsten een toepassing is, laat alleen de weerhouding van de betreffende zaak toe, in zover de vordering van de houder de zaak zelve betreft, die hij onder zich houdt. Wel wordt aangenomen dat het recht van weerhouding bestaat, niet alleen zolang onbetaald blijft het loon voor de bewerking van de weergehouden zaak zelve, doch eveneens zolang onbetaald blijft het loon voor de bewerking van reeds vroeger teruggegeven zaken, voor zover die vroegere teruggaven moeten beschouwd worden als de gedeeltelijke uitvoering van één en dezelfde overeenkomst als die, waarmede de weerhouden zaak verband houdt.

Een beding, waarbij het recht van weerhouding wordt uitgebreid, werkt niet tegenover de schuldeisers van de schuldenaar.

Het werkelijk correlatief zijn van de prestaties is een wezenlijk vereiste voor de werking van de «exceptio non adimpleti contractus» tegenover derden.

2. *Inpandgeving is een zakelijke overeenkomst, die eerst tot stand komt door de overgave der zaak aan de schuldeiser of aan een derde, die de zaak voor hem houdt. De vestiging van het zakelijk recht kan aan de failliete boedel slechts worden tegengeworpen, indien zij vóór het «verdachte» tijdperk geschied is.*

Mr Thuysbaert q.q. (faillissement Lyssens) t/
N.V. Ververij Neirinckx.

Overwegende dat de onderhavige vordering sub n° A R 3610 verknocht is met de schuldvordering, door verweerder ingediend in het faillissement Jozef Lyssens, die door de curator werd betwist;

dat beide zaken dienen samengevoegd te worden;

In feite :

Overwegende dat de heer Jozef Lyssens, thans gefailleerde, aan de N.V. Ververij Louis Neirinckx, verscheidene hoeveelheden wol heeft toevertrouwd met opdracht deze waar te verven;

Overwegende dat verweester aldus voor Jozef Lyssens verscheidene partijen wol heeft veredeld en hem dezelfde na bewerking terug heeft bezorgd, behalve twee partijen van respectievelijk 48,10 en 49,15 kg., samen 97,25 kg., die in haar bezit zijn gebleven;

Overwegende dat gefailleerde wegens veredelingskosten van de aanzienlijke hoeveelheden wol, door verweester bewerkt, op het ogenblik van zijn faillietverklaring nog 62.462 fr. verschuldigd bleef;

Overwegende dat verweester in het faillissement Lyssens een schuldvordering heeft ingediend voor dit bedrag van 62.462 fr. met verzoek als bevoorrechte schuldeiser erkend te worden;

Overwegende dat de curator bij het onderzoek van die schuldvordering het bestaan van een voorrecht heeft betwist en de schuldvordering slechts in het proces-verbaal van onderzoek voor 1 fr. voorlopig heeft erkend en het overige heeft betwist;

Overwegende dat de curator in het faillissement Jozef Lyssens thans bij vordering sub n° 3610 de teruggave eist door verweester van de 97,25 kg., wol die in haar bezit gebleven zijn;

Overwegende dat verweester daartegen aanvoert, dat zij niet gehouden is de bedoelde waar terug te geven, zolang de gefailleerde boedel haar niet 62.462 fr. betaalt, zijnde het bedrag van haar schuldvordering;

Overwegende dat, vooreerst te onderzoeken of deze

middelen in rechte gegrond zijn, het nodig is de wijze te ontleden, waarop de partijen in feite zijn te werk gegaan in de afhandeling van hun zaken;

Overwegende dat de verrichtingen tussen gefailleerde en verweester als volgt zijn geschiedt, zoals blijkt uit de overgelegde bescheiden;

dat gefailleerde volgens de behoefte van zijn nijverheid aan verweester een bepaalde hoeveelheid wol toevertrouwd, die verweester gewoonlijk bij hem kwam afhalen;

dat verweester daarna vanwege Jozef Lyssens de schriftelijke bevestiging ontving van die weghaling met aanduidingen 'nopens de onderverdeling van de gehele partij in verschillende kleinere hoeveelheden — gewoonlijk van 50 kg. ieder — en met de specificatie van de tint, waarin elk van die kleinere hoeveelheden diende geverfd te worden;

dat, zo dikwijls zij één van die gedeelten van 50 kg. geverfd had, verweester die 50 kg. geverfde wol aan gefailleerde terug deed toekomen met een verzendingsnota;

dat zij nochtans wachtte tot zij ook de rest van het order zou hebben geverfd en die rest aan haar cliënt teruggegeven, vooreerst een factuur op te maken;

Overwegende dat verweester blijkt de gewoonte te hebben aangenomen, haar facturen slechts op de 15de en op de 30ste van elke maand op te maken;

Overwegende dat de orders, die verband houden met het verschuldigd gebleven bedrag van 62.462 fr., in feite allen, behalve de laatste, afgewerkt werden tussen de 1ste en de 15de of tussen de 15de en de 30ste van de maand, en derhalve konden gefactureerd worden hetzij op de 15de, hetzij op de 30ste van de maand;

dat die gelijktijdigheid tussen de afwerking van de orders en het tempo van opmaken van de facturen bij het eerste zicht de indruk kan wekken, dat tussen partijen een enkele overeenkomst bestaan heeft, die bij zovele gedeelten uitgevoerd werd als er facturen werden opgesteld;

doch dat dergelijke indruk op geen ernstige grond zou rusten;

dat die loutere gelijktijdigheid tussen de afwerking van bepaalde hoeveelheden wol en het tweemaandelijks opmaken van de facturen inderdaad geen vermoeden schept, dat al de gedane afleveringen verband houden met een enkele oorspronkelijke overeenkomst;

dat het bestaan van beweerde enige oorspronkelijke overeenkomst niet voortspruit uit de herhaling van de bestellingen, noch uit de door die herhaling teweeggebrachte continuïteit van de opeenvolgende verrichtingen;

dat die eenheid van overeenkomst evenmin blijkt uit het feit, dat partijen voor hun wederzijdse opvolgende accoorden op voorhand aangenomen hadden, dat bepaalde algemene voorwaarden al hun betrekkingen zouden beheersen;

Overwegende dat het voortdurend karakter van de handelsbetrekkingen tussen cliënt en leverancier weliswaar door een arrest van het Hof van Beroep te Brussel (3e Kamer, 16 Mei 1934, faillissement Kops t/ T. A. E., onuitgegeven) werd aangenomen als kunende de eenheid van overeenkomst bewijzen;

doch dat dit arrest blijkt alleenstaande te blijven en de hiernavolgende opwerping niet weerlegt;

Overwegende dat de continuïteit van zakenrelaties een materieel feit is, dat alleen «post factum» kan worden vastgesteld;

dat een enige en ondeelbare overeenkomst integendeel het bestaan veronderstelt van meet af aan van de wil om een dergelijke overeenkomst tot stand te brengen;

Overwegende dat bij het begin van handelsrelaties

die eerst later zullen blijken van lange duur te zijn geweest, de cliënt dikwijls geenszins de vaste bedoeling heeft vele zaken met die of die bepaalde leverancier te drijven en alleen de kwaliteit van de prestaties van de leverancier wil beproeven;

dat de wederzijdse verhoudingen aldus gedurende een aanzienlijke periode, verre van een enkele overeenkomst te vormen, zoveel afzonderlijke proeven zijn, na elke waarvan de cliënt door de leverancier niet zou kunnen gedwongen worden langer cliënt te blijven;

Overwegende dat het trouwens niet mogelijk ware vast te stellen vanaf welk aantal verrichtingen (in casu, vanaf welk aantal afleveringen van ecru-wol of vanaf welk gewicht afgeleverde wol) men zou dienen te beschouwen dat de continuïteit van de verrichtingen voldoende zou zijn om te bewijzen, dat er een enkele overeenkomst tot stand gekomen is;

Overwegende dat opdat al de verrichte prestaties zouden kunnen in verband gebracht worden met een enkel contract, het nodig ware dat dit contract op voorhand beide partijen zou verplichten tot bepaalde of tenminste tot bepaalbare prestaties;

Overwegende dat het bestaan van een dergelijke overeenkomst niet bewezen is;

Overwegende dat onder andere niets bewijst dat de verschillende bevestigingen van afhaling en dat de verschillende verzendingsnota's en facturen de gedeeltelijke en successieve uitvoering zouden betreffen van een oorspronkelijk accoord;

dat er in geen één van deze bescheiden een toespeling wordt gemaakt op het feit, dat de hoeveelheid, beoogd in de bevestiging, in de verzendingsnota of in de factuur, in mindering zou komen van een belofte om meerdere hoeveelheden te verven of te laten verven, buiten die welke door de bescheiden zelve waren aangeduid;

dat de gebruikte bewoordingen «U heden mede gegeven om te verven...» of «Heden werden door uw diensten bij ons afgehaald om te verven...», niet wijzen op de uitvoering van een vroeger bestaande overeenkomst, doch wel op een nieuw tot stand komend contract;

Overwegende dat dit besluit zich speciaal opdringt wat betreft de laatste factuur, die verband houdt met de 97,25 kg. wol die door verweerster teruggehouden zijn;

Overwegende dat de laatste bestelling, die door Jozef Lyssens op 12 November 1953 werd bevestigd, slaat op 146,150 kg., in drie delen te verdelen, elk te verven in een speciale kleur;

dat het eerste van deze drie delen reeds op 7 November 1953 was geleverd en op die datum aan Jozef Lyssens werd teruggegeven;

dat mochten de drie partijen niet deel hebben uitgemaakt van een enkele afzonderlijke overeenkomst zonder verband met een algemene vroegere bestelling, men niet inziet waarom verweerster die verzending van 7 November niet heeft gefactureerd op 15 November 1953 en integendeel gewacht heeft, dat de gehele hoeveelheid van 146,150 kg. op 20 November afgewerkt was, om op 27 November alles in éénmaal te factureren (factuur n° 2424);

In rechte :

Overwegende dat verweerster onbetwistbaar een recht van terughouding bezit op de door de curator teruggevorderde waar, zolang de boedel haar het maakloon betreffende het verven van bedoelde waar niet betaalt;

dat de «exceptio non adimpleti contractus», waarvan het retentierecht in zake wederkerige overeen-

komsten een toepassing is, alleen de terughouding toelaat van de zaak, voor zover de schuldvordering van de houder de zaak zelve betreft, die hij onder zich houdt (debitum cum re junctum);

Overwegende dat de rechtspraak de strengheid van dit principe enigermate heeft getemperd en aanneemt dat het recht van terughouding bestaat, niet alleen zolang onbetaald blijft het maakloon voor de veredeling van de teruggehouden waar zelve, doch eveneens zolang onbetaald blijft het maakloon van reeds vroeger verdelde en teruggegeven waren, voor zover die vroegere terugzendingen voorkomen als de gedeeltelijke uitvoering van één en dezelfde overeenkomst als die, waarmee de teruggehouden waar verband houdt (zie Hof van Beroep Brussel, 16 Mei 1934, in zake faillissement Kops t/ T. A. E., onuitgegeven; Beroep Brussel, 14 Juni 1933, Pas. 1933, II, 181; Rev. Faillites, 1933, blz. 349 en noot Cattier; Verbreking, 7 November 1935, Pas. 1936, I, 8);

Overwegende dat verweerster aldus gerechtigd is de in haar handen gebleven 97,50 kg. wol terug te houden tot volkomen betaling van haar factuur n° 2424, belopende 2,694 fr., die een afzonderlijke overeenkomst betreft;

Overwegende dat verweerster ten onrechte een andere mening huldigt, hiertoe gewag makende van het beding n° 14 van haar algemene voorwaarden, luidens hetwelk de goederen, die haar door haar cliënten in loon worden toevertrouwd, «beschouwd (worden) als deel uitmakende van één en dezelfde overeenkomst, niet vatbaar voor verdeling, zelfs al » wordt zij door opeenvolgende prestaties uitgevoerd »;

Overwegende dat eiseres staande houdt dat vorenstaande bepaling Jozef Lyssens niet kon binden, zelfs afgezien van zijn toestand van gefailleerde, omdat de facturen van verweerster het besproken beding niet «in extenso» weergeven, doch uitsluitend verwijzen naar de algemene voorwaarden van het Nationaal Verbond der Loonveredelingsnijverheid, algemene voorwaarden waarin de bedoelde clause voorkomt;

Overwegende dat die betwisting niet gegrond voorkomt;

dat de curator inderdaad niet ontkent dat gefailleerde bewuste algemene voorwaarden goed kende, zodat de loutere verwijzing van de factuur naar die algemene voorwaarden deze voor hem toepasselijk maakte;

Overwegende dat, zo het besproken beding aldus toepasselijk is tegenover gefailleerde, het integendeel aan zijn schuldeisers niet kan tegengeworpen worden (Beroep Brussel, 14 Juni 1933, Pas. 1933, II, 181);

dat de ingeroepen algemene voorwaarden inderdaad een overeengekomen uitbreiding beogen van het recht van terughouding, terwijl dit recht alleen wordt toegerekend als steunende op werkelijke bestanddelen;

dat dit recht inderdaad op de billijkheid steunt en op de beschouwing dat het tegen de billijkheid zou indruisen, indien, betreffende een wilsovereenkomst die «in werkelijkheid» één is, een partij alleen mocht verplicht worden haar verbintenis na te leven en de andere niet;

dat anderzijds de «exceptio non adimpleti contractus» en meer bepaald het recht van terughouding, terecht werden geheten, wat hun uitwerksel betreft, «la forme la plus rudimentaire des sûretés réelles» (De Page, VI, n° 793), en «un véritable privilège sans texte» (ibid., n° 798, bl. 757), zodat dit recht ook in dit opzicht niet vatbaar is voor uitbreidingen bij overeenkomst tegenover derden;

dat het «werkelijk» correlatief zijn van de prestaties een essentiële voorwaarde is voor de werking van

de « exceptio non adimpleti contractus » tegenover de derden;

dat het anders mogelijk ware bij wijze van uitbreiding bij overeenkomst van deze exceptie de door de wet op het faillissement verboden compensatie toch toe te passen;

Overwegende dat verweerster in de tweede plaats gewag maakt van een inpandgeving, die haar zou toelaten de door haar teruggehouden 97,25 kg. wol te beschouwen als pand krachtens het reeds vermeld artikel 14 van de algemene voorwaarden, luidende als volgt: « De goederen welke zich bij ons bevinden, » worden ons volgens uitdrukkelijk vastgestelde overeenkomst in pand gegeven en dienen als waarborg » voor de betaling onzer rekeningen, zelfs voor vroeger gere behandelingen. Daarenboven worden de goederen welke onze klanten ons in loon toevertrouwen, » beschouwd als deel uitmakende van één en dezelfde » overeenkomst, niet vatbaar voor verdeling, zelfs al » wordt zij door opeenvolgende prestaties uitgevoerd »;

Overwegende dat dergelijk beding niet vermag artikel 445, laatste lid, van de Faillissementswet te ontzenuwen, luidens hetwelk elk recht van pand, gevestigd gedurende het verdachte tijdstip op de goederen van de schuldenaar, wegens vroeger aangegane schulden aan de boedel niet kan tegengeworpen worden (vergelijk *Frédéricq, Principes*, III, n° 1286, blz. 101; *Traité*, II, n° 418, blz. 636; *Rechtb. van Koophandel Gent*, 1 Juni 1935; *Alsberghe en Van Oost t/ Verdonck en consoorten*; *Rechtb. Dendermonde*, 12 Januari 1950, in zake *Duerinck q.q. t/ Alsberghe en Van Oost*, onuitgegeven);

Overwegende dat verweerster voormeld artikel niet zou kunnen omzeilen door de aflevering van de 97,25 kg. wol voor te stellen als de blote uitvoering tijdens het verdachte tijdperk van een belofte van inpandgeving, geldig gedaan vóór die periode;

dat dergelijk argument inderdaad uit het oog verliest dat de inpandgeving een zakelijke overeenkomst is, die vooreerst de werkelijke afgifte van de zaak veronderstelt, opdat een zakelijk recht zou kunnen tot stand komen;

dat de vestiging van het zakelijk recht, om aan de boedel te kunnen worden tegengeworpen, vóór het verdachte tijdperk moet geschied zijn (*Kortrijk*, 17 Mei 1952, *Rev. Faillites*, 1953, blz. 198; *Rechtb. van Koophandel Brussel*, 28 November 1953, *Rev. Faillites*, 1954, blz. 112);

Overwegende dat niet betwist is geworden, dat de partij wol, die verweerster nog onder zich houdt, haar eerst is toevertrouwd, nadat zij reeds wegens maakloon op *Jozef Lyssens* 59.768 fr. te goed had, zodat bedoelde partij niet tot pand kan dienen voor die vroeger aangegane schuld;

Overwegende dat verweerster door dit vonnis in het ongelijk wordt gesteld in de verhouding, die bestaat tussen 2.694 fr. en de waarde van de 97,25 kg. wol, die zij terughoudt;

dat om die verhouding in breuken te kunnen omzetten, de partijen de waarde van die partij wol zouden dienen te schatten;

Om deze redenen,

De Rechtbank, gelet op de artikelen 2 en 30 tot 42 der wet van 15 Juni 1935; gehoord in zijn verslag de heer L. Neirinckx, rechter-commissaris;

Voegt samen als verknocht deze vordering sub n° 3610 A. R. en de betwisting van de schuldvordering, door verweerster ingediend in het faillissement van *Jozef Lyssens*;

Verklaart beide vorderingen ontvankelijk en, rechtdoende ten gronde, zegt voor recht dat verweerster gerechtigd is de in haar bezit gebleven 97,25 kg. wol terug te houden, zijnde 48,10 kg. geverfd in « cognac » en 49,15 kg. geverfd in « groen », zolang de gefailleerde boedel haar niet de som van 2.694 fr. zal hebben betaald;

Zegt dat verweerster integendeel gehouden zal zijn diezelfde waar aan de boedel terug te geven, zodra zij de betaling zal bekomen hebben van voormeld bedrag van 2.694 fr.;

Maakt voorbehoud van de rechten van het faillissement *Jozef Lyssens* voor het geval verweerster in voormeld geval de teruggave zou weigeren;

Zegt dat verweerster als niet-bevoorrechte schuldeiseres in het faillissement *Jozef Lyssens* zal erkend worden voor de som van 59.768 fr., min één reeds voorlopig erkende frank, aldus voor de som van 59.767 fr.;

Houdt de uitspraak nopens de kosten aan tot nadat de partijen de waarde van de vermelde 97,25 kg. wol zullen geschat hebben;

Wijst het meer gevorderde van de hand als niet gegrond;

Verwijst de zaak naar de algemene rol met het oog op de gebeurlijke verdere behandeling van de zaak, wat betreft het vorenstaand voorbehoud van de rechten van de boedel en de schatting van de meerbedeelde waar;

Verleent akte aan de N.V. *Ververij Louis Neirinckx*, dat zij de eis schat op meer dan 50.000 fr. wat de vatbaarheid voor hoger beroep betreft.

VREDEGERECHT TE EKEREN

3 Maart 1954.

Rechter : M. H. Aerts.

Adoptie. — Aanneming van een natuurlijk kind van minder dan zestien jaar door de echtgenoot van de moeder-voogdes. — Vereiste toestemmingen.

De moeder, die ingevolge de erkenning van haar natuurlijk kind van rechtswege voogdes was over dit laatste, heeft de voogdij van rechtswege verloren doordat zij in het huwelijk is getreden zonder zich vooraf in de voogdij te hebben doen bevestigen (art. 395 B.W.). Indien de familieraad zulks in het belang acht van het kind, kan hij de moeder aanstellen als voogdes; in dat geval wordt haar echtgenoot van rechtswege mede-voogd.

Ten aanzien van een minderjarig kind van minder dan zestien jaar moet de instemming in de adoptie in naam van het kind gegeven worden door zijn wettelijke vertegenwoordiger (art. 354 B.W.); i.e. de moeder-voogdes. Daar voogdij en mede-voogdij éen en ondeelbaar zijn, is de medewerking van de mede-voogd in alle akten vereist. De mede-voogd, die het kind wil aannemen, kan echter in dezelfde akte niet optreden tegelijk als adoptant en als mede-vertegenwoordiger van het kind. Hij kan inderdaad niet aannemen en tevens in naam van het kind de aanneming aanvaarden.

Het is de taak van de toeziende voogd namens de minderjarige op te treden, wanneer diens belangen in strijd zijn met die van de voogd. De toeziende voogd moet dienvolgens als wettelijk vertegenwoordiger van het kind in de akte van aanneming optreden en namens het kind met diens aanneming instemmen. Er bestaat derhalve geen aanleiding een

bijzondere voogd te benoemen om « namens de minderjarige » zijn instemming met de aanneming te betuigen.

In het onderhavige geval moet de moeder in de aanneming van haar kind toestemmen, als uitoefenende de ouderlijke macht, en tevens als echtgenote van de man, die de aanneming wenst te doen. Er bestaat voor de moeder geen wettelijk beletsel om in deze dubbele hoedanigheid haar toestemming te verlenen; er kan hier immers geen sprake zijn van strijd van belangen. De in art. 420 B.W. bedoelde strijd van belangen betreft alleen de materiële belangen van het kind tegenover zijn ouder of voogd. De belangen van het kind zijn geverborgd door de controle van de Rechtbank (art. 355 B.W.).

Niet alleen « mag » de moeder in de aanneming van haar natuurlijk erkend kind toestemmen, maar uitsluitend zij « kan » het wettelijk doen, daar het recht om toe te stemmen in de aanneming van het kind een attribuut is van de ouderlijke macht, waarvan niet geldig afstand kan worden gedaan.

Zelfs indien men mocht aannemen, dat er wettelijke onmogelijkheid aan de zijde van de moeder bestaat, zou de familieraad niet bevoegd zijn om in de aanneming toe te stemmen: uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 22 Maart 1940 blijkt inderdaad de wil van de wetgever om de toestemming in de aanneming analogisch die, vereist voor het aangaan van een huwelijk, te brengen onder de ouderlijke macht « sensu lato ».

Uit diezelfde geschiedenis en uit de tekst van art. 346 B.W. blijkt, dat enkel de toestemming in zake de aanneming van wettige kinderen door voormelde wet geregeld werd, terwijl wat de natuurlijke kinderen betreft de in zake huwelijk van deze laatsten voorgeschreven regelen dienen te worden gevolgd. In die onderstelling zou de toestemming moeten gegeven worden door de voogdes (art. 159 B.W., gewijzigd bij art. 2 van de wet van 7 Maart 1938); nu de moeder tevens voogdes is, zou zij bij een logische toepassing van de regels omtrent de voogdij dienen vervangen te worden door de toeziende voogd (art. 420 B.W.).

Henneuse.

Aan welke comparanten, allen meerderjarig, met Ons en onder Ons voorzitterschap in familieraad verenigd, verzoekster te kennen geeft:

dat de voogdij over haar voormeld natuurlijk kind door Ons werd ingericht op 14 Juni 1943;

dat zij ingevolge de erkenning van rechtswege voogdes was over haar voormelde natuurlijke zoon; dat zij echter op 8 November 1947 in het huwelijk is getreden met haar tegenwoordige echtgenoot, zonder zich vooraf in de voogdij te hebben doen bevestigen; dat zij bijgevolg krachtens artikel 395 van het Burgerlijk Wetboek van rechtswege de voogdij verloren heeft; dat zij thans de familieraad verzoekt haar als voogdes te willen aanstellen; dat haar echtgenoot, hier tegenwoordig, met deze benoeming instemt;

dat zij met het oog op de aanneming van haar natuurlijk kind voormeld door haar echtgenoot Van De Velde Albert, de familieraad verzoekt een voogd ad-hoc te willen aanstellen, die, na hiertoe door de familieraad te zijn gemachtigd, namens haar minderjarig kind in de aanneming zal toestemmen en te dien einde in de akte van aanneming zal verschijnen, daar zij niet in haar dubbele hoedanigheid van echtgenote en moeder-voogdes kan toestemmen; dat deze akte zal

verleden worden voor de Heer Vrederechter van het derde kanton te Antwerpen.

Waarop de familieraad:

A. Betreffende het opnieuw aanstellen van de moeder als voogdes:

Overwegende dat de voogdij in kwestie niet beter kan toevertrouwd worden dan aan de zorgen der moeder,

beslist na rijpe beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de moeder te herstellen in de voogdij over haar natuurlijk erkend kind, zodat haar echtgenoot Van De Velde Albert van rechtswege medevoogd wordt.

B. Voor wat betreft de toestemming in de aanneming en de aanstelling van een voogd ad-hoc:

Overwegende dat er een zekere verwarring bestaat in de uiteenzetting van de moeder-voogdes, waar het gaat over de redenen van aanstelling van een voogd ad-hoc en de hem op te dragen taak;

Overwegende dat, voor wat de instemming in de aanneming betreft, te geven namens een minderjarig kind van minder dan zestien jaar, deze dient uit te gaan van zijn wettelijke vertegenwoordiger (artikel 354 van het Burgerlijk Wetboek);

dat de wettelijke vertegenwoordiging een attribuut is van het wettelijk beheer of van de voogdij; dat het hier een geval betreft, dat betrekking heeft op een voogdij en de wet van 22 Maart 1940 op de aanneming niets heeft gewijzigd aan de regels betreffende de voogdij; dat bijgevolg de wettelijke vertegenwoordiging berust bij de moeder, zo juist in de voogdij hersteld;

Overwegende nochtans dat in het onderhavige geval de tegenwoordige echtgenoot van de moeder medevoogd is over de minderjarige, en het juist deze persoon is die het kind wenst aan te nemen; dat voogdij en medevoogdij, één en ondeelbaar zijnde, de medewerking van de medevoogd voor alle akten vereist is (De Page, T. II, n° 74);

Overwegende dat de medevoogd als aannemende partij niet in dezelfde akte als medevertegenwoordiger van de aan te nemen partij kan optreden; dat er bijgevolg wel degelijk tegenstrijdigheid of wettelijke onmogelijkheid zou bestaan tussen de moeder, optredend als wettelijke vertegenwoordigster van haar minderjarig kind — dus als voogdes — samen met haar echtgenoot medevoogd, in een akte van aanneming, waarbij haar kind door de medevoogd wordt aangenomen; dat men inderdaad niet kan aannemen en namens de andere partij deze aanneming aanvaarden;

Overwegende dat nochtans in iedere voogdij een toeziende voogd bestaat, wiens taak hoofdzakelijk bestaat in het optreden namens de minderjarige, wanneer diens belangen in strijd zijn met die van de voogd (artikel 420 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat in deze omstandigheden de toeziende voogdes van het minderjarig kind als zijn wettelijke vertegenwoordigster in de akte van aanneming zal dienen op te treden en namens de minderjarige in diens aanneming zal moeten toestemmen; dat er bijgevolg geen aanleiding bestaat een voogd ad-hoc te benoemen om namens de minderjarige zijn instemming met de aanneming te betuigen;

Overwegende dat, de vertegenwoordiging terzijde gelaten, in het onderhavige geval de moeder in de aanneming van haar kind moet toestemmen, én als moeder, uitoefenende de ouderlijke macht, én als

echtgenote van de persoon, die de aanneming wenst te doen; dat naar alle waarschijnlijkheid deze toestand bedoeld wordt om te beweren dat zij niet in haar dubbele hoedanigheid kan toestemmen;

Overwegende dat de familieraad echter van oordeel is dat er voor de moeder geen wettelijk beletsel bestaat om in haar dubbele hoedanigheid toestemming te verlenen; dat men inderdaad niet goed inziet waar in dit bepaald geval strijd van belangen zou bestaan; dat, indien de wetgever de aanneming van de toestemming van de echtgenoot of echtgenote van de aannemende partij afhankelijk heeft gemaakt, de reden hiervan wel te vinden is in het feit, dat de aanneming door een gehuwd persoon van aard is om nadeel toe te brengen aan de rechten van zijn echtgenote; dat men zich dan moeilijk kan voorstellen dat niettegenstaande de nadelen, welke de aanneming van haar eigen kind voor haar zelf insluit, de natuurlijke moeder in deze aanneming toch een dergelijk persoonlijk voordeel zou vinden, dat zij daardoor niet enkel zou kunnen worden bewogen om haar toestemming als echtgenote niet te weigeren, maar bovendien om als moeder, toe te stemmen in een akte, die bovendien voor haar kind nadelig is of zou kunnen zijn;

Overwegende dat niet mag uit het oog verloren worden dat de strijd in de belangen, bedoeld door de wet (artikel 420 Burgerlijk Wetboek) of aangenomen door rechtsleer en rechtspraak, tot heden enkel de materiële belangen van de onmondige ten overstaan van zijn voogd of van zijn ouder betreft (De Page, T. I. n° 802, *Novelles T. II, V° Puissance paternelle* n° 126 aangehaald door Jean Maillié in J.J.P. 1952, bl. 17); dat ten slotte de belangen van de minderjarige niet zonder waarborg gelaten worden, daar de rechtbank de contrôle zal uitoefenen, welke haar door de wet wordt opgelegd (artikel 355 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat bijgevolg, nu de familieraad van oordeel is dat er geen strijdigheid of wettelijke onmogelijkheid bestaat, de moeder niet enkel in de aanneming van haar natuurlijk erkend kind door haar echtgenoot mag toestemmen, maar dat zij alléén het wettelijk kan doen, daar het recht om toe te stemmen in de aanneming van haar kind een attribuut is van de ouderlijke macht en daarvan niet geldig afstand kan worden gedaan;

Overwegende dat, zelfs indien men zou kunnen aannemen dat er wettelijke onmogelijkheid aan de zijde van de moeder bestaat, de familieraad van oordeel is dat dan nog de toestemming in de aanneming niet van hem zou dienen uit te gaan; dat uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 22 Maart 1940 inderdaad de wil van de wetgever blijkt om de toestemming in de aanneming analogisch die, vereist om een huwelijk te kunnen aangaan, te brengen onder de ouderlijke macht *lato sensu*.

Overwegende dat uit diezelfde geschiedenis en uit de tekst van artikel 346 van het Burgerlijk Wetboek blijkt, dat enkel de toestemmingen in zake aanneming van wettige kinderen door voormelde wet geregeld werd en dat, wat de natuurlijke kinderen betreft, de regels, voorgeschreven in zake huwelijk van deze laatsten, dienen te worden gevolgd (zie dienaangaande de zeer grondige studie van de Heer Substituut Jean Maillié, verschenen in J.J.P. 1952); dat in deze omstandigheden en gezien de wettelijke onmogelijkheid voor de moeder om van haar toestemming te doen blijken, deze zou dienen gegeven te worden door de voogdes (artikel 159 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd door artikel 2 der wet van 7 Maart 1938); dat, nu de moeder tevens voogdes is, zij ingevolge een

logische toepassing van de voogdijregels door de toeziende voogdes zou dienen vervangen te worden (artikel 420 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat de familieraad echter zijn zienswijze niet wenst op te dringen, te meer, daar de bevoegde Magistraat, voor wie de akte van aanneming zal verleden worden, naar het schijnt, dienaangaande een andere mening is toegedaan; dat een meningsverschil betreffende dergelijke ingewikkelde rechtskwesties een geheel normaal verschijnsel is en dat de familieraad dan ook geen beletsel wil stellen voor de verwezenlijking van de ontworpen aanneming;

Overwegende dat, vooraleer echter over te gaan tot het verlenen van de gevraagde toestemming en de benoeming van een voogd ad-hoc, er toch nog dient te worden gewezen op de gebeurlijke gevolgen van deze handelwijze; dat inderdaad, wanneer zou vaststaan dat de moeder in haar dubbele hoedanigheid kan toestemmen — opvatting van de familieraad — en de toestemming wordt verleend door de familieraad, vertegenwoordigd door een voogd ad-hoc, de aanneming dan nietig zal zijn of ten minste vernietigbaar, waaraan een eventuele bekrachtiging door de Rechtbank niets zou veranderen, daar een dergelijk vonnis tot de oneigenlijke rechtsmacht behoort en nooit in kracht van gewijsde gaat;

dat de familieraad dan ook zijn toestemming in de aanneming zal verlenen en tot de benoeming van een voogd ad-hoc zal overgaan op verantwoordelijkheid van verzoekster en onder alle voorbehoud;

Na rijpe beraadslaging en met eenparigheid van stemmen :

Beslist toe te stemmen in de aanneming van de minderjarige Henneuse Juliaan, Josephus, Ludovicus, door Van De Velde Albert;

Benoemd het lid Havermans Anna, Catharina, Bertha, echtgenote van Maes, Jan, Frans, voornoemd, voogdes ad-hoc om namens de familieraad deze toestemming in de akte van aanneming te verlenen;

Het lid Havermans Anna, Catharina, Bertha voornoemd, verklaart dit ambt onder alle voorbehoud en zonder enige verantwoordelijkheid te aanvaarden.

BIBLIOGRAPHIE

ALGEMEEN FISCAAL TIJDSCHRIFT. — Directie Dr Jur. Albert TIBERGHEN. **Lustrumnummer 1949 - 1954.** - Brussel. - 72 p.

Het Algemeen Fiscaal Tijdschrift bestaat thans 5 jaar en dit lustrum is terecht herdacht geworden door de uitgave van een speciaal nummer van het tijdschrift, gedrukt op prachtig papier en waarbij enkele vooraanstaande personaliteiten hulde brengen aan het werk, dat gedurende deze 5 jaar door de redactie van het tijdschrift werd gepresteerd.

Achtereenvolgens hebben de Heren Minister van Financiën, H. Liebaert, Professor P. Adriani, de bekende fiscalist uit Nederland, O. Engels, algemeen voorzitter van het Vlaams Economisch Verbond, Jozef Van Overstraeten, algemeen voorzitter van de V.T.B. en H. Guetens, voorzitter van het Algemeen Christelijk Verbond van Accountants, hun waarneming uitgesproken voor het Algemeen Fiscaal Tijdschrift.

Deze woorden van lof zijn dan ook dubbel en dik verdiend.

Het is zonder twijfel dat in de laatste jaren het Algemeen Fiscaal Tijdschrift voor alle juristen volstrekt onmisbaar is geworden. Het geeft hun een zeer uitgebreide documentatie, het licht ze in over al de

administratieve omzendbrieven op fiscaal gebied, over alle recente rechtspraak en deze zeer uitgebreide stof wordt gerangschikt op een uiterst rationele wijze die onmiddellijk de belangstellenden toelaat te vinden wat ze nodig hebben.

Wie het Algemeen Fiscaal Tijdschrift regelmatig volgt, mag gerust verklaren dat hij op fiscaal gebied geen enkele verrassing te vrezen heeft.

Daarbij worden er in het tijdschrift doctrinale artikels gepubliceerd door vooraanstaande specialisten, die er een hoge wetenschappelijke standing aan bezorgd hebben.

Ter gelegenheid van deze lustrumviering werd er samen met het feestnummer een algemene tafel gepubliceerd van de vijf verschenen jaargangen. Het doorbladeren van deze tafel is best van aard om te doen vaststellen welk reusachtig werk er door de uitgevers werd verwezenlijkt.

Het behoort dat de Heer Dr Albert Tiberghien, die de directeur is van het tijdschrift en die er ook de drijfveer van is, van harte worde gelukgewenst met zijn

onverpoosde arbeid ten bate van de Vlaamse wetenschap.

Alle Vlaamse juristen hopen ten zeerste dat op dit eerste lustrum er nog vele zullen volgen.

MEDEDELINGEN

BELGISCHE UNIE VOOR STRAFRECHT

De Belgische Unie voor Strafrecht richt op Zaterdag, 6 November aanstaande, om 3 uur 's namiddags, in de Assisenzaal van het Gerechtshof te Gent een studiedag in, waarop het onderwerp zal behandeld worden « Psychologie der deelneming bij de vorming en de activiteit van misdadige benden ».

Het is Mevrouw J. Segers, Substituut Procureur des Konings te Gent, die voor deze belangrijke studiedag een preadvies heeft geschreven.

Wij hebben het genoege onze lezers te kunnen aankondigen dat de tekst van dit preadvies in een van de eerstkomende nummers van het Rechtskundig Weekblad zal gepubliceerd worden.

Voorstel van de Beneluxcommissie betreffende verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Op 18 September 1952 heeft wijlen Prof. M. E. M. Meyers in zijn toenmalige hoedanigheid van voorzitter van de Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Studiecommissie tot éénmaking van het recht aan de Ministers van Justitie van de drie landen de Nederlandse en Franse tekst doen toekomen van de volgende door de commissie opgestelde bescheiden :

a) Een ontwerp van een verdrag tussen de Beneluxlanden betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen ;

b) een ontwerp van gemeenschappelijke bepalingen behorende bij genoemd verdrag ;

c) een verslag van de commissie, dat de toelichting bevat op beide genoemde ontwerpen.

Bij de aanbieding van deze bescheiden heeft prof. Meijers ter kennis van de drie Ministers van Justitie gebracht, dat de Beneluxcommissie het op prijs zou

stellen, dat de Regeringen van de drie landen de door de Commissie opgestelde ontwerpen ter kennis willen brengen van de Parlementen en van het publiek, alvorens tot de tekening van een verdrag wordt overgegaan. Dit voorstel sluit aan bij een vroeger gehouden bespreking van de Ministers van Justitie van de drie landen en enige leden van bedoelde commissie, onder wie prof. Meijers.

Immiddels werden deze bescheiden, voor zover wij zijn ingelicht, aan de voorzitters van de Nederlandse Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers overgemaakt.

Wij laten hierna de tekst van het ontwerp-verdrag, de gemeenschappelijke bepalingen behorende bij het verdrag en de algemene beschouwingen van het verslag van de Commissie volgen. Wegens plaatsgebrek is de toelichting op de artikelen van de gemeenschappelijke bepalingen niet opgenomen.

I. TEKST VAN HET VERDRAG

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, Zijne Majesteit de Koning der Belgen en Hare Koninklijke Hoogheid de Groothertogin van Luxemburg ;

Bezield door het verlangen naar vernieuwing van hun wetgeving en door de wens naar gelijkvormigheid in de rechtsbeginselen en naar overeenstemming in de juridische oplossingen voor hun landen overeenkomstig de gedachte welke ten grondslag ligt aan het protocol tot instelling van de Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Studiecommissie tot éénmaking van het recht, ondertekend te Brussel op 17 April 1958 ;

Van mening zijnde, dat er aanleiding bestaat om de rechten van de slachtoffers van ongevallen, welke door het verkeer van motorrijtuigen op hun grondgebied worden veroorzaakt, door de invoering van een stelsel van verplichte verzekering te waarborgen ;

Overwegende anderzijds, dat volkomen éénmaking van het recht voor dit onderwerp bezwaren blijkt op te leveren en dat voorts er mede kan worden volstaan, dat de voornaamste, onmisbaar te achten regelen ge-

meenschappelijk zijn voor de drie landen, met dien verstande dat ieder der landen de vrijheid behoudt voor zijn grondgebied bepalingen af te kondigen, die de waarborg ten behoeve van de benadeelden te vergroten ;

Ten slotte van oordeel zijnde, dat er aanleiding bestaat om in ieder der landen de instelling te bevorderen van een bureau, dat tot taak heeft internationale bewijzen van verzekering af te geven, alsmede van een waarborgfonds, dat bestemd is om in geval van onmogelijkheid van verhaal op de aansprakelijke personen en hun verzekeraars het ontbrekende aan te vullen ;

Hebben besloten, te dien einde een verdrag te sluiten tot het invoeren in Nederland, België en Luxemburg van een wet op de verplichte verzekering, die aan de tengevolge van het verkeer van motorrijtuigen benadeelde personen de waarborgen geeft, die geregeld zijn in de bij het verdrag behorende bepalingen.

En hebben tot Hun Gevolmachtigden benoemd, te weten :

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden;
Zijne Majesteit de Koning der Belgen;
Hare Koninklijke Hoogheid de Groothertogin van Luxemburg ;

die, na elkander hun in goede en behoorlijke vorm bevonden volmachten te hebben overgelegd, zijn overeengekomen als volgt :

Artikel 1

§ 1. De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich met ingang van de datum van het inwerkingtreden van dit verdrag een wet in Hun wetgeving in te voeren, welke de verplichte verzekering regelt tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid, waartoe motorrijtuigen aanleiding kunnen geven en welke beantwoordt aan de bij dit verdrag behorende bepalingen.

§ 2. Ieder der Hoge Verdragsluitende Partijen behoudt de bevoegdheid, de bij dit verdrag behorende bepalingen te vervangen door bepalingen, die grotere waarborgen geven aan de benadeelden.

Artikel 2

Ieder der Hoge Verdragsluitende Partijen behoudt de bevoegdheid :

1. de verzekering te vervangen door een zekerheidsstelling voor wat betreft bepaalde door Haar aan te wijzen personen ;

2. bepaalde motorrijtuigen welke naar Haar oordeel nauwelijks gevaar opleveren, vrij te stellen van de verplichting tot verzekering ;

3. de motorrijtuigen, toebehorende aan de overheid en aan bepaalde door Haar aan te wijzen rechtspersonen van openbaar nut, vrij te stellen van de verplichting tot verzekering ;

4. de sommen vast te stellen, waarvoor de verzekering moet worden gesloten ;

5. af te wijken van artikel 11 van de bij dit verdrag behorende bepalingen, voor wat betreft de aldaar bedoelde nietigheden, excepties en verval.

Evenwel zullen de afwijkingen, welke door een der Verdragsluitende Staten bij wet of reglement overeenkomstig in dit artikel vermelde voorbehouden worden uitgevaardigd, slechts gelden voor het grondgebied van die Staat en geen afbreuk doen aan de volledige toepassing van de wet op de verplichte verzekering van de andere Verdragsluitende Staten, op welker grondgebied wordt gereden.

Artikel 3

Teneinde te voorkomen, dat de benadeelden schade lijden ten gevolge van een uitsluiting van de verzekering, zoals deze wordt toegestaan door § 2 van artikel 4 van de bij dit verdrag behorende bepalingen, verbinden de Hoge Verdragsluitende Partijen zich de bevoegdheid tot het organiseren van snelheids-, regelmatigheids- of behendighedsritten of -wedstrijden voor motorrijders afhankelijk te stellen van een vergunning van overheidswege. Zodanige vergunning kan slechts worden verleend, indien een verzekering, welke aan de bij dit verdrag behorende bepalingen beantwoordt, de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt van de organisatoren en van de personen bedoeld in artikel 3 van de genoemde bepalingen.

Artikel 4

De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich de motorrijtuigen, welke voorzien zijn van een bewijs van de Regering van een van de Verdragsluitende Staten, inhoudende dat het motorrijtuig aan die Staat toebehoort, op hun grondgebied toe te laten zonder dat die motorrijtuigen door een verzekering zijn gedekt.

Artikel 5

De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich de bevoegdheid te erkennen van de rechters van de Medeverdragsluitende Staten, bij wie overeenkomstig artikel 7 van de bij dit verdrag behorende bepalingen een zaak wordt aanhangig gemaakt.

Artikel 6

De Hoge Verdragsluitende Partijen zullen overleg plegen om gemeenschappelijk al die bepalingen vast te stellen, welke van belang zijn voor de toepassing van de verplichte verzekering en voor de vergoeding der schade. Zij zullen daarbij in het bijzonder de instelling bevorderen van bureaux als bedoeld in § 2 van artikel 2 van de bij dit verdrag behorende bepalingen.

Artikel 7

De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich op Haar grondgebied een waarborgfonds ten behoeve van de benadeelden op te richten of de oprichting daarvan te bevorderen, welk fonds bestemd is om in de gevallen van gehele of gedeeltelijke onmogelijkheid van verhaal op de aansprakelijke personen of hun verzekeraars het ontbrekende aan te vullen.

Artikel 8

De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich passende maatregelen te nemen ter verzekering van de naleving van de verplichtingen, opgelegd bij de bij dit verdrag behorende bepalingen.

Zij verbinden zich in Hare wetgeving strafbepalingen op te nemen tegen :

1°. de eigenaar van een motorvoertuig, die dit motorvoertuig doet deelnemen of toelaat dat het deelneemt aan het verkeer op de openbare weg of op terreinen, die toegankelijk zijn voor het publiek of voor een zeker aantal personen, die het recht hebben om er te komen, zonder dat een verzekering is gesloten, welke beantwoordt aan de bij dit verdrag behorende bepalingen, of wanneer de verzekering is vervallen ;

2°. de bestuurder van een motorrijtuig, die dit motorrijtuig doet deelnemen of toelaat dat het deelneemt aan het verkeer onder de omstandigheden, als bedoeld onder 1° van dit artikel ;

3°. hem die een motorrijtuig bestuurt zonder in staat te zijn het voorgeschreven bewijs van verzekering of het internationaal bewijs van verzekering, bedoeld in § 2 van artikel 2 van de bij dit verdrag behorende bepalingen te vertonen en hem die ondanks aanmaning van het bevoegde gezag of van de verzekeraars het bewijs van verzekering of het internationaal bewijs wanneer die ongeldig zijn geworden, niet teruggeeft.

Artikel 9

§ 1. Behoudens in geval van dringende noodzakelijkheid kan dit verdrag niet worden opgezegd vóór het einde van een termijn van twee jaar te rekenen vanaf de datum van zijn inwerkingtreding. De opzegging zal geschieden door een schriftelijke, aan de beide andere landen langs diplomatieke weg verstrekte kennisgeving

van opzegging. In dat geval zal de opzegging van kracht worden met ingang van de eerste Januari volgende op het verstrijken van een termijn van drie maanden nadat de kennisgeving aan de beide andere landen is verstrekt.

§ 2. In plaats van dit verdrag op te zeggen kan ieder land een bepaald geformuleerd voorstel tot wijziging van één of meer artikelen van het verdrag of van de bij het verdrag behorende bepalingen doen en daarvan op dezelfde wijze als van een opzegging aan de beide andere landen kennisgeven. In dat geval zullen de drie landen trachten omtrent dit voorstel tot overeenstemming te komen. Is met ingang van de eerste Januari na het verloop van drie maanden nadat de kennisgeving aan de beide andere landen is verstrekt, geen overeenstemming bereikt, dan kan het land, hetwelk het voorstel gedaan heeft, zijn wetgeving dienovereenkomstig wijzigen. Van de wijziging wordt op dezelfde wijze als van het voorstel aan de beide andere landen kennis gegeven. Ieder van deze beide landen is alsdan bevoegd het verdrag op te zeggen. De opzegging zal drie maanden nadat de kennisgeving daarvan aan de beide andere landen is verstrekt, van kracht worden.

Artikel 10

Door de bekrachtiging van dit verdrag worden

II. GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN, BEHORENDE BIJ HET VERDRAG

Artikel 1

Voor de toepassing van deze wet worden verstaan :
 onder motorrijtuigen : rij- of voertuigen die door een mechanische kracht kunnen worden voortbewogen zonder aan spoorstaven te zijn gebonden; de aanhangwagen wordt als een deel van het rij- of voertuig aangemerkt;

onder verzekerden : zij wier aansprakelijkheid overeenkomstig de bepalingen van deze wet is gedekt;

onder benadeelden : zij die schade hebben geleden welke grond oplevert voor toepassing van deze wet, alsmede hun rechtverkrigenden;

onder verzekeraar : de verzekeringsonderneming, door de Regering toegelaten in de zin van artikel 2, § 1, en in het geval van § 2, het bureau, belast met de afwikkeling van de schade, welke in België (in Nederland, in Luxemburg) is veroorzaakt door motorrijtuigen, die gewoonlijk in het buitenland zijn gestald.

Artikel 2

§ 1. Tot het verkeer op de openbare weg en op terreinen, die toegankelijk zijn voor het publiek of voor een zeker aantal personen, die het recht hebben om er te komen, worden motorrijtuigen slechts toegelaten, indien de burgerrechtelijke aansprakelijkheid, waartoe zij aanleiding kunnen geven, gedekt is door een verzekering, welke aan de bepalingen van deze wet beantwoordt.

De verplichting tot het sluiten van de verzekering rust op de eigenaar van het motorrijtuig. Deze verplichting vervalt, indien een ander de verzekering heeft gesloten.

De verzekering moet worden gesloten bij een tot dat doel door de Regering toegelaten verzekeraar.

§ 2. Niettemin worden motorrijtuigen, die gewoonlijk in het buitenland zijn gestald, tot het verkeer in België (in Nederland, in Luxemburg) toegelaten op vertoon van een bewijs, afgegeven door een bureau, ingesteld voor de afgifte van internationale bewijzen

Nederland en België niet verplicht in hun overzeese gebiedsdelen een wet in te voeren, welke beantwoordt aan de bij het verdrag behorende bepalingen.

Artikel 11

Behoudens met overeenkomstige toepassing van het in het tweede lid van artikel 9 bepaalde, verbinden de Hoge Verdragsluitende Partijen zich in het vervolg geen verdrag met afwijkende bepalingen te sluiten.

Artikel 12

Dit verdrag zal worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging zullen zo spoedig mogelijk in de archieven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken te 's-Gravenhage worden neergelegd.

Dit verdrag zal in werking treden zes maanden nadat de laatste akte van bekrachtiging zal zijn neergelegd.

Ten blijke waarvan de bovengenoemde Gevolmachtigden dit verdrag hebben ondertekend en van hun zegel hebben voorzien.

Gedaan in drievoud te, de, in de Nederlandse en in de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek.

van verzekering, mits het bureau, dat met de afwikkeling van de door deze motorrijtuigen in België (in Nederland, in Luxemburg) veroorzaakte schade is belast, zelf tegenover de benadeelden de verplichting tot vergoeding van de schade overeenkomstig de bepalingen van deze wet op zich neemt, zelfs na afloop van de termijn, waarvoor het bewijs is afgegeven, en laatstgenoemd bureau tot dat doel door de Regering is toegelaten.

Artikel 3

De verzekering moet de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken van de eigenaar, van iedere houder en van iedere bestuurder van het verzekerde motorrijtuig, zulks met uitzondering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die zich door diefstal of geweldpleging de macht over het motorrijtuig hebben verschafft.

De verzekering moet de schade omvatten, welke aan personen en aan goederen wordt toegebracht door in België (in Nederland, in Luxemburg) voorgevallen feiten. Voor wat betreft personen, die, onder welke titel ook, worden vervoerd door het motorrijtuig, dat de schade veroorzaakt, kan de verzekering worden beperkt tot de schade aan hun persoon toegebracht.

De verzekering moet de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor de door het motorrijtuig veroorzaakte schade dekken zoals die aansprakelijkheid voortvloeit uit de toepasselijke wet.

Artikel 4

§ 1. Van het recht op een uitkering kunnen worden uitgesloten :

1. de bestuurder van het motorrijtuig dat het ongeval veroorzaakt, alsmede de verzekeringnemer en zij wier burgerrechtelijke aansprakelijkheid door de polis is gedekt;

2. de echtgenoot van de personen bedoeld in het vorige nummer, alsmede hun bloed- en aanverwanten

in de rechte linie, mits dezen bij hen inwonen en door hen worden onderhouden;

3. zij, die gerechtigd zijn tot een uitkering uit hoofde van bijzondere wetten in zake schadevergoeding voor beroepsongevallen, behalve voor zover zij tegen de verzekerde een op burgerrechtelijke aansprakelijkheid berustende vordering behouden.

§ 2. Van de verzekering kan worden uitgesloten de schade, die voortvloeit uit het deelnemen van het motorrijtuig aan snelheids-, regelmatigheids- of behendigheidsritten en -wedstrijden, waartoe van overheidswege verlof is verleend.

Artikel 5

Indien de overeenkomst een beding inhoudt dat de verzekerde persoonlijk voor een deel in de vergoeding van de schade zal bijdragen, blijft de verzekeraar niettemin jegens de benadeelde gehouden tot betaling van de schadeloosstelling die krachtens de overeenkomst ten laste van de verzekerde blijft.

Artikel 6.

De verzekering geeft aan de benadeelde een eigen recht tegen de verzekeraar.

Indien er meerdere benadeelden zijn en het totaal bedrag van de verschuldigde schadeloosstellingen de verzekerde som overschrijdt, worden de rechten van de benadeelden tegen de verzekeraar naar evenredigheid teruggebracht tot het beloop van die som. Niettemin blijft de verzekeraar, die, onbekend met het bestaan van vorderingen van andere benadeelden, te goeder trouw aan een benadeelde een groter bedrag dan het aan deze toekomende deel heeft uitgekeerd, jegens die anderen slechts gehouden tot het beloop van het overblijvende gedeelte van de verzekerde som.

Artikel 7

De verzekeraar kan door de benadeelde in België (in Nederland, in Luxemburg) worden gedagvaard tot nakoming van de krachtens de bepalingen van deze wet op hem rustende verplichtingen, hetzij voor de rechter van de plaats van het feit, waaruit de schade is ontstaan, hetzij voor de rechter van de woonplaats van de benadeelde, hetzij voor de rechter van de zetel van de verzekeraar.

Artikel 8

De verzekeringnemer moet aan de verzekeraar alle door de verzekeringsovereenkomst voorgeschreven inlichtingen en bescheiden verschaffen. De overige verzekerden moeten aan de verzekeraar op zijn verzoek alle nodige inlichtingen en bescheiden verschaffen.

Artikel 9

Een vonnis gewezen in een geschil ter zake van door een motorrijtuig veroorzaakte schade, kan aan de verzekeraar, aan de verzekerde of aan de benadeelde slechts worden tegengeworpen, indien zij in het geding partij zijn geweest dan wel daarin zijn geroepen.

Niettemin kan het vonnis, dat in een geschil tussen de benadeelde en de verzekerde is gewezen, worden tegengeworpen aan de verzekeraar, indien is komen vast te staan, dat de laatste in feite de leiding van het geding op zich heeft genomen.

De verzekeraar kan de verzekerde in het geding roepen, dat door de benadeelde tegen hem wordt ingesteld.

Artikel 10

Iedere uit deze wet voortvloeiende rechtsvordering van de benadeelde tegen de verzekeraar verjaart door verloop van drie jaar te rekenen van het feit waaruit de schade is ontstaan.

Handelingen die de verjaring van de rechtsvordering van een benadeelde tegen een verzekerde stuiten, stuiten de verjaring van de rechtsvordering van die benadeelde tegen de verzekeraar.

De verjaring wordt ten opzichte van een verzekeraar gestuit door iedere onderhandeling tussen de verzekeraar en de benadeelde. Een nieuwe termijn van drie jaar begint te lopen te rekenen van het ogenblik waarop één van de partijen bij deurwaardersexploot of aangetekende brief aan de andere partij heeft kennis gegeven dat zij de onderhandelingen afbreekt.

Artikel 11

Geen uit de wet of de overeenkomst van verzekering voortvloeiende nietigheid, exceptie of verval kan door een verzekeraar aan een benadeelde worden tegengeworpen.

Een verzekeraar kan zich een recht van verhaal voorbehouden tegen de verzekeringnemer en, indien daartoe grond bestaat, tegen een andere verzekerde, voor zover de verzekeraar volgens de wet of de verzekeringsovereenkomst niet tot schadeloosstelling was gehouden.

Artikel 12

Een overgang van de eigendom van het motorrijtuig doet de rechten en verplichtingen, welke uit de verzekering tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid voortvloeien, van rechtswege op de nieuwe eigenaar overgaan. Niettemin kan zowel de verzekeraar als de nieuwe eigenaar de verzekering opzeggen binnen een bij de overeenkomst te bepalen termijn, die echter niet korter zal zijn dan een maand te rekenen van de dag waarop zij van de overdracht hebben kennis gekregen.

Artikel 13

Een verzekeraar kan aan een benadeelde noch de beëindiging van de overeenkomst door het verstrijken van de termijn, noch de nietigverklaring van de overeenkomst, noch de ontbinding van de overeenkomst, noch de opzegging van de overeenkomst door een van beide partijen, noch de schorsing van de verzekering, uit welke oorzaak ook, tegenwerpen, tenzij hij het feit ter kennis heeft gebracht aan het overheidsorgaan, dat bevoegd is tot het inontvangstnemen van de kennisgevingen betreffende de verzekering, die in deze wet wordt geregeld.

Behoudens in geval van beëindiging van de overeenkomst door het verstrijken van de termijn, kan de kennisgeving niet geschieden voor de dag waarop de overeenkomst een einde heeft genomen. De feiten bedoeld in het vorige lid hebben tegenover de benadeelde niet eerder rechtsgevolg dan na verloop van een termijn van veertien dagen na de kennisgeving en alleen ten aanzien van ongevallen, die na verloop van deze termijn plaats vinden.

Artikel 14

Van een bepaling van deze wet kan slechts worden afgeweken, indien de bevoegdheid daartoe uit de bepaling zelf blijkt.

III. VERSLAG VAN DE COMMISSIE. ALGEMENE BESCHOUWINGEN

De burgerrechtelijke aansprakelijkheid van automobilisten en de daarop betrekking hebbende verplichte verzekering overschrijdt het kader van een nationale wetgeving. De Staten hebben niet alleen de plicht de inwoners van het eigen rechtsgebied tegen schade aan personen en goederen te beschermen, wanneer die schade door de eigen ingezetenen wordt toegebracht, maar ook wanneer die schade wordt toegebracht door automobilisten, die van het buitenland komen.

De moeilijkheden van internationaal karakter, welke uit deze plicht van de Staten voortvloeien, kunnen worden opgelost door een akkoord tussen de Staten. Sedert enige tijd zijn pogingen in die richting ondernomen, doch tot dusverre hebben die pogingen niet tot een tastbaar resultaat geleid. De meest opmerkelijke poging op dit gebied is die van het Internationale Instituut voor de unificatie van het privaatrecht te Rome, welke Instituut in 1937 twee voorontwerpen en toelichtingen heeft opgesteld betreffende « de internationale eenmaking op het stuk van burgerrechtelijke aansprakelijkheid en verplichte verzekering van automobilisten ». Deze voorontwerpen en toelichtingen met een bijbehorende inleiding zijn in 1940 door het Secretariaat van het Instituut gepubliceerd.

De ondertekenaren van het huidige verdrag hebben het nuttig geacht het vraagstuk voor hun drie landen te regelen. Het is wellicht geen vermetele hoop, dat de overige landen van West-Europa, waar de gevaren, welke door het automobielerverkeer ontstaan, en de juridische aspecten van het vraagstuk van gelijke aard zijn, zich op een gegeven tijdstip bij hen aansluiten.

Het huidige verdrag handelt enkel en alleen over de verplichte verzekering. De invoering van eenvormig recht op het stuk van de aansprakelijkheid van de automobilist moet bij een afzonderlijk verdrag worden geregeld. Het leek nuttig dat onderwerp aan te vatten, dat het meest om regeling dringt; met het geven van de zekerheid, dat de vergoeding van de schade in die gevallen, waarin zij wettelijk verschuldigd is, ook wordt uitgekeerd, is immers meer spoed gemoeid dan met de overigens begerenswaardige eenmaking van de beginselen, welke de grondslag van deze vergoeding vormen.

Het huidige recht in de Benelux-landen vergemakkelijkt het bereiken van overeenstemming over de verplichte verzekering.

In Luxemburg bedreigt de wet van 10 Juni 1932 op het verkeer van alle rij- en voertuigen, de bestuurder of de eigenaar van een motorrijtuig met straf, indien deze daarmede aan het verkeer deelneemt of laat deelnemen zonder dat het motorrijtuig is gedekt door een verzekeringspolis, welke binnenslands is gesloten bij een daarvoor in het Groothertogdom toegelaten maatschappij en welke voldoende waarborgen biedt om de risico's te dekken van ongevallen, waarvan derden het slachtoffer zijn (art. 6). Een besluit ter uitvoering van deze wet van 24 December 1932 bepaalt, dat het « identiteitsbewijs » voor een motorrijtuig of voor een motorrij wiel alleen zal worden afgegeven na overlegging van een bewijs, dat een verzekering is gesloten. Het besluit zegt voorts, dat de bestuurder het bedoelde bewijs van verzekering op eerste aanmaning van het bevoegde gezag moet vertonen en dat het bewijs van verzekering onmiddellijk wordt ingetrokken in alle gevallen, waarin de verzekering is geschorst of vervallen (art. 1, 3 en 6). De sommen, waarvoor de verzekering gesloten moet zijn, verschillen naar gelang van de aard van het rij- of voertuig (art. 1, 3°).

Deze bepalingen zijn gehandhaafd bij art. 140 en 141

van het Groot-hertogelijk besluit van 23 November 1950 houdende het reglement van het verkeer op de openbare weg.

België bezit sedert een vijftiental jaren een fragmentarische wetgeving, welke volgens de laatste tekst van toepassing is op voertuigen, welke voor betaald vervoer van personen worden gebruikt (autobussen, reiswaagens, taxi's) en voorts op voertuigen, welke voor het vervoer van goederen voor rekening van een ander dan wel voor eigen rekening worden gebruikt. Luxe-auto's voor het persoonlijk gebruik van de eigenaar vallen niet onder deze regeling. De voorwaarden van de verzekering zijn op de volgende wijze geregeld: de aansprakelijkheid van de houder moet gedekt zijn door een verzekeringsonderneming, welke tot dat doel is toegelaten en welke uit financieel oogpunt en voor wat betreft de tekst en de uitvoering van haar overeenkomsten is onderworpen aan het toezicht van de Regering. De verzekeringsmaatschappij geeft aan de houder van het rij- of voertuig een verklaring af overeenkomstig een door de Minister van Verkeer vastgesteld model. Het gebruik op de openbare weg van een motorrijtuig, waarop deze voorschriften van toepassing zijn en dat niet gedekt is door een bewijs van verzekering, is strafbaar.

Hierbij zij opgemerkt, dat de verzekering strekt ter bescherming van de vervoerde personen en van derden. De vervoerde handelsgoederen maken het voorwerp uit van een afzonderlijke verzekering. De verzekering voor schade, aan personen toegebracht, kan niet worden beperkt, noch per voertuig, noch per ongeval; voor de stoffelijke schade kan de waarborg worden beperkt tot 1.000.000 frank per ongeval. De voornaamste besluiten welke het onderwerp beheersen, zijn het Wetsbesluit van 30 December 1946, het Besluit van de Regent van 15 Juni 1947 (beide met betrekking tot het vervoer van personen), het Koninklijk besluit nr 248 van 5 Maart 1936 (gewijzigd bij het Wetsbesluit van 14 Februari 1946), het Koninklijk besluit van 9 Mei 1936, het Wetsbesluit van 24 Februari 1947 (alle betrekking hebbende op het vervoer van goederen) en het Besluit van de Regent van 14 November 1947 op de verzekering tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid, waartoe de bovenbedoelde soorten van vervoer aanleiding geven.

Een aantal wetsvoorstellen voor een algemene regeling van de verplichte verzekering van automobilisten werden bij de Belgische Kamers ingediend.

In Nederland eist de wet van 24 Juni 1939 betreffende het vervoer van personen met motorrijtuigen (Wet Autovervoer Personen) voor dit vervoer een vergunning van overheidswege. Deze wet stelt de vervoerder aansprakelijk voor schade toegebracht aan de vervoerde personen, behoudens het bewijs van afwezigheid van schuld van de zijde van de vervoerder en van de zijde van de leden van zijn personeel en zij laat de vaststelling van de waarborgen voor de vergoeding van de toegebrachte schade over aan een algemene maatregel van bestuur (artt 4 en 8). Een uitvoeringsregeling van 10 Augustus 1939 verplicht tot het sluiten van een verzekering op bij die regeling gestelde voorwaarden. De Minister van Verkeer en Waterstaat kan voorschriften geven voor wat betreft de verzekeraars, bij wie de verzekering tegen aansprakelijkheid gesloten kan worden. De bedragen welke door de verzekering moeten worden gedekt, zijn verschillend al naar gelang het betreft schade, toegebracht aan personen, dan wel stoffelijke schade. De aansprakelijkheid, die het voorwerp van de verplichte

verzekering moet uitmaken, is alleen de aansprakelijkheid van de vervoerder ten opzichte van de vervoerde personen. Wel is in Nederland in studie een voorontwerp van wet betreffende een algemene verplichte aansprakelijkheidsverzekering van automobilisten tegenover derden. Dit voorontwerp kent geen toezicht van de Staat op de verzekeringsondernemingen.

Het verdrag en de daarbij behorende bepalingen volgen niet de methode van invoering van een eenvormig recht inzake de verplichte verzekering. Een dergelijke doelstelling is moeilijk te verwezenlijken. Met een andere, meer eenvoudige methode kan hetzelfde resultaat worden bereikt.

Bij het begin van haar arbeid had de Commissie een gedeeltelijke eenmaking op het oog, waarbij de Verdragsluitende Staten zich bij verdrag wederkerig zouden verbinden een zeker aantal regelen af te kondigen, welke enerzijds onmisbaar, anderzijds voldoende zouden zijn te achten. Een verzekering in een van de landen overeenkomstig deze regelen gesloten, zou de toegang tot het grondgebied van de beide andere landen insluiten, zelfs indien de voorwaarden van de verzekering op bepaalde punten zouden afwijken van de voorwaarden, welke door het land, op welks grondgebied wordt gereden, aan zijn eigen onderdanen worden gesteld.

Doch, in de loop van haar beraadslaging heeft de Commissie kennis gekregen van een initiatief dat door verzekeraars tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid uit verschillende landen werd genomen. Volgens dit initiatief zullen de verzekeraars in hun verschillende landen nationale bureaux instellen.

Het nationale bureau dat in het land van de verzekerde is gevestigd, zal aan deze, wanneer hij zich naar het buitenland begeeft, een internationaal bewijs van verzekering afgeven, op vertoon waarvan het bureau, dat is gevestigd in het land, op welks grondgebied wordt gereden, zich met de afwikkeling van de schade zal belasten en overeenkomstig de bepalingen van het land, op welks grondgebied wordt gereisd, de verplichting tot vergoeding van de schade tegenover de benadeelden op zich zal nemen. De ontworpen organisatie schijnt thans de instemming van de voornaamste verzekeraars van een groot aantal landen en met name van die van de Benelux-landen te hebben verworven. Met deze gelukkige vondst, die de werking van de verplichte verzekering uit internationaal oogpunt veel gemakkelijker zal maken, heeft het verdrag rekening kunnen houden.

Volgens dit systeem kan er mede worden volstaan, dat het nationale bureau naar het oordeel van de Regering voldoende waarborgen biedt, opdat de buitenlandse automobilist, die houder is van een bewijs van verzekering, tot het verkeer wordt toegelaten zonder dat van hem een nieuwe verzekering behoeft te worden geëist.

Anderzijds zal bij dit eenvoudige en praktische systeem de Staat, door welks grondgebied wordt gereden, de toegang tot zijn grondgebied kunnen weigeren aan de buitenlandse automobilist, die geen houder is van een bewijs van verzekering, tenzij deze in het land zelf een verzekering heeft gesloten bij een door de Regering toegelaten verzekeraar.

Men zou zich kunnen afvragen, of bij het omschreven systeem wel grond bestaat voor invoering in de drie landen van een wetgeving, welke op een aantal punten eenvormigheid brengt. De Commissie meent van wel: niet alleen betekent eenvormigheid van recht als zodanig een vooruitgang in het opzicht van de eenheid der Benelux-landen, maar bovendien zal aanvaarding van het verdrag een zekere vooruitgang in

houden ten opzichte van de in de drie landen bestaande wetgevingen; ten slotte vertegenwoordigt deze eenvormigheid een wezenlijk belang voor degenen die zich naar een van de beide andere landen begeven en aldaar het slachtoffer van een verkeersongeval worden.

De algemene opzet van het verdrag kan als volgt worden omschreven.

Het verdrag heeft niet de invoering van een wetgeving in de Verdragsluitende Staten ten doel, welke eenvormig is, maar alleen van een aantal gemeenschappelijke regelen, welke voldoende worden geacht. Aan de andere kant wordt voor alle motorrijtuigen, welke uit het buitenland komen, daaronder begrepen die uit een ander Benelux-land, een verzekering geëist overeenkomstig de wetgeving van het land, op welks grondgebied wordt gereden. Deze grondgedachte is tot tweemaal toe in de tekst van het verdrag tot uitdrukking gebracht (art. 2 van het verdrag, laatste lid; art. 2, § 1 en § 2 van de bij het verdrag behorende bepalingen).

De Verdragsluitende Staten verplichten zich tot afkondiging van een wet op de verplichte aansprakelijkheidsverzekering, welke wet moet beantwoorden aan de bij het verdrag behorende bepalingen (art. 1, § 1 van het verdrag). De Staten behouden echter het recht om strengere bepalingen vast te stellen (art. 1, § 2 van het verdrag). Zij behoeven dus, noch nu, noch in de toekomst, te volstaan met de waarborgen, welke zijn neergelegd in de bij het verdrag behorende bepalingen. Wanneer een van de Verdragsluitende Staten een wetgeving met strengere waarborgen afkondigt, zullen de automobilisten, die van de andere Verdragsluitende Staten komen, daaraan zijn onderworpen, zulks uit hoofde van de regel, dat hun verzekering moet voldoen aan de wet van het land, op welks grondgebied wordt gereden.

Aan de andere kant behouden de Verdragsluitende Staten de bevoegdheid op bepaalde punten van de bij het verdrag behorende bepalingen af te wijken in die zin dat de door de Staten vast te stellen wetgeving minder streng zal zijn (art. 2 van het verdrag). De bijzondere bepalingen, welke door een Staat uit hoofde van die bevoegdheid in de wetten en reglementen worden opgenomen, zullen alleen voor het grondgebied van die Staat gelden. Aldus werd het mogelijk in het verdrag een aantal voorbehouden op te nemen betreffende o.m. het bedrag van de schade, dat door de verzekering moet zijn gedekt, excepties, gronden van verval en andere dergelijke aangelegenheden.

Volgens een belangrijke bepaling van het verdrag zijn de motorrijtuigen, die aan een van de Verdragsluitende Staten toebehoren, vrijgesteld van de verplichting van verzekering, zulks onder de voorwaarden in artikel 4 omschreven.

Artikel 5 betreft de rechterlijke bevoegdheid: volgens dit artikel verklaren de Verdragsluitende Staten de bevoegdheid te erkennen van de rechters van de Medeverdragsluitende Staten, bij wie overeenkomstig artikel 7 van de bij het verdrag behorende bepalingen een zaak wordt aanhangig gemaakt. Volgens laatstgenoemd artikel kan de benadeelde de verzekeraar dagvaarden voor een van drie rechters van het land waar het ongeval is voorgevallen. Het is mogelijk, dat deze toekenning van rechtsmacht niet overeenstemt met de regelen inzake bevoegdheid van de andere Verdragsluitende Staten. Hierop zal in die Staten echter geen beroep kunnen worden gedaan om aan de vonnissen, welke overeenkomstig artikel 7 zijn gewezen, het gezag van gewijsde of het exequatur te onthouden, zelfs niet wanneer hun wet voor dit geval hun natio-

nale rechters bevoegd zou verklaren. Deze bepaling stemt overeen met het Nederlands - Belgisch Verdrag van 28 Maart 1925, dat een voorbehoud maakt voor « de uitzonderingen en wijzigingen, vastgesteld of alsnog vast te stellen in een van beide nationale wetgevingen, of in de internationale verdragen » (art. 3, lid 1 van evenbedoeld Verdrag).

Volgens artikel 8 verplichten de Verdragsluitende Staten zich de passende maatregelen te nemen om op hun grondgebied de naleving te verzekeren van de verplichtingen, welke uit het verdrag voortvloeien. Zij verplichten zich met name om in hun wetgeving strafbepalingen op te nemen in de eerste plaats tegen de eigenaar van een motorrijtuig die zonder dat een verzekering voor dat motorrijtuig is gesloten, dit motorrijtuig doet deelnemen of toelaat dat het deelneemt aan het verkeer, en evenzo tegen de bestuurder van zodanig motorrijtuig; volgens de bedoeling van de ontwerpers van deze tekst moet het enkele feit van niet-verzekering voldoende zijn om het strafbaar feit op te leveren zonder dat opzet is vereist bij degene die de wet overtreedt. Voorts moet straf worden bedreigd tegen hem, die een motorrijtuig bestuurt zonder dat hij in staat is het voorgeschreven bewijs van verzekering te vertonen en tegen hem, die dit bewijs niet teruggeeft wanneer het zijn geldigheid heeft verloren.

Ten slotte zullen de Verdragsluitende Staten overleg plegen om gemeenschappelijk al die bepalingen vast te stellen, welke van belang zijn voor de toepassing van de verplichte verzekering; zij zullen de instelling bevorderen van bureaux voor de afgifte van internationale bewijzen van verzekering (art. 6) en zij zullen een waarborgfonds oprichten of de oprichting daarvan bevorderen (art. 7). De initiatieven, welke in dit opzicht door de verzekeraars zijn of zullen worden genomen, zullen door de Verdragsluitende Staten worden aangemoedigd.

Bij de opstelling van het ontwerp van wet voor gemeenschappelijke regelen is uitgegaan van bestaande wetten en ontwerpen, in het bijzonder van de Luxemburgse, Belgische, Zwitserse en Duitse wetgevingen, van het voorontwerp voor een Nederlandse wet en van het ontwerp, dat is opgesteld door het Internationaal Instituut van Rome. Intussen geeft het voorliggende ontwerp een bescherming aan de benadeelden, die meer volledig en naar gehoopt wordt, meer doeltreffend zal zijn dan de bescherming, welke in de genoemde wetten en ontwerpen is voorzien.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeentekeure, n° 63 - October 1954.

Gemeentecomptabiliteit. — Uitdelen van drukwerk langs de openbare weg en meningsverschil. — Tegemoetkoming aan gebrekkigen en verminkten.

Arbitrale Rechtspraak, n° 405 - September 1954.

Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, afl. 33 - 2 October 1954.

Prof. Mr. J. M. van Bemmelen : Aansprakelijkheid voor Economische Delicten. — Mr. K. J. Dorren : Het nieuwe B.W. — Mr. M. Rutgers van der Loeff : Het nieuwe B.W. — Rechtspraak van de week.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, n° 4367 - 2 October 1954.

Prof. Mr. P. W. Kamphuisen : Eenige opmerkingen over de dwaling (II). — F. Kuipers : Wanneer een vrouw trouwt, m.o. J.P. Croin. — Prof. Mr. G. de Gröoth : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht 1953 (I).

Journal des Tribunaux, n° 4034 - 3 octobre 1954.

Eug. Reumont : La collaboration entre avocats. — Jurisprudence.

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du conseil d'Etat, n° 3 - 3° trimestre 1954.

Jurisprudence du Conseil d'Etat. — Jurisprudence judiciaire.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie, n° 1 - octobre 1954.

Sheldon Glueck : L'Enigme de la Délinquance. — Georges Ugeux : Le rôle de l'Avocat dans les nouvelles procédures de défense sociale. — Edouard Bustin : Le système des Jours-amendes et l'exemple scandinave. — Charles Andersen : L'application pratique de la Loi de défense sociale.

Revue Française de science politique, n° 3 - juillet-septembre 1954.

Raymond Aron : Note sur la stratification du pouvoir. — Aimé Dupuy : Esquisse d'un tableau du roman politique français.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation, 31° cahier - 2 octobre 1954.

Edmond Bertrand : Quelques aspects controversés de la pratique judiciaire. — G. L. : Privilège des caisses et privilège des salariés, en matière de congrès payés. — P.A. : L'irrévocabilité du jugement par contumace, en cas de décès du condamné au cours du délai de prescription de la peine. — Paul Reuter : La création d'un service public : nécessité d'une autorisation législative expresse; non-équivalence du vote des crédits.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"